

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Leto XI. — Štev. 70/1

Ljubljana, četrtek, 23. marca 1950

Izhaja vsak dan razen ob petkih

Mesečna naročnina din 45.—

Cena din 2.—

Letos bomo izvažali tudi precej gozdnih sadežev

Naši gozdovi morejo precej prispevati za izpolnitev izvoznega plana ne le z lesom, temveč tudi s številnimi sadeži, ki smo jih doslej zelo slabo izkoriščali. Prav tako morejo naši vrtnarji in sadjarji dati precej blaga za izvoz.

Iz goriške oblasti morejo izvažati precej zgodnje povrtine, zlasti v bližnji Trst in v Avstrijo. Letos se je izkazalo, da bi mogli na državnih posevkih, pri sadjarjih in tudi na zasebnih zemljiščih pridelati še mnogo več povrtine za izvoz.

Naši sadjarji pridelujejo za izvoz ne le slavitka jabolka, ki prekašajo po okusu marsikatero tuje blago, temveč tudi zgodnje sadje, predvsem vipavske in goriške češnje. V Švici, Angliji in zahodni Nemčiji je veliko povpraševanje po naših češnjah. Vedeti moramo, da prejmemo v Švici za kilogram lepo pakiranih češenj toliko v vrednosti deviz, kakor če bi prodali nad dva litra kvolitnega namiznega vina. Lani pa je ostalo na Primorskem okrog 30% neobranih češenj. Da bi se letos ne ponovila ta napaka, bodo množične organizacije pomagale kmetom obirati in pakirati češnje.

Mladina in starejši ljudje, ki niso zaposleni v proizvodnji, se bodo letos poovetili nabiranju zdravilnih zelišč in gozdnih sadežev. Na milijone dinarjev deviz moremo dobiti za gobe in borov-

nice. Pri nas borovnice zorijo 18 dni prej kakor na Poljskem; tedaj moremo kilogram borovnic prodati v Londonu po 7 šilingov. V tej ceni so že vračunani stroški za letalski prevoz. Slovenija bi mogla z lahkoto dati po 8000 kg borovnic na dan, tako da bi prejeli po 21.000 šilingov. To pa je vrednost dveh in pol avtomobilov znamke »Wauxhall«. Najpomembnejše pa je, da z izvozom drugega blaga varčujemo z lesom. Za borovnice, ki bi jih izvažali 18 dni, ali za vagon suhih gob bi prejeli prav toliko deviz kakor za 180 vagonov rezanega lesa, pripravljene za 3330 kubičnih metrov drevne na panju. K temu bi bilo treba še prišteti mnogo večje stroške za prevoz in obdelavo lesa.

Pri izvozu borovnic in gob pa ni pomembna le količina, temveč predvsem kakovost. Za okusno pakirane borovnice prejmemo na londonskem tržišču štirikrat več, kakor če bi jih prodajali nepakirane. Z izvozom slabega blaga utegnemo celo občutno škodovati izvozu. Tako je neko slovensko podjetje za izvoz lesa odposlalo les namesto kakovosti »A« 20.000 m³ »C«. Zaradi razlike v kakovosti je naša država izgubila pri vsakem kubičnem metru lesa po osem kilogramov bombaža. To pa pomeni, da tekstilna industrija izdelala zaradi tega po 32 m manj platna ali da ostane cela bolnica brez posteljnine.

Gospodarski razvoj Kosova in Metohije

Kosovo in Metohija (Kosmet) je bila pred vojno ena najbolj zanemarjenih pokrajin. Zdaj tam deluje že nad 350 obdelovalnih zadrug, imajo osem oblastnih in več lokalnih kmetijskih gospodarstev, ki utirajo pot socialistični preobrazbi vasi. V Prištini, Prizrenu, Vučitrnu, Uroševcu in Peči imajo strojne kmetijske postaje. V Metohiji pa je začela delovati tudi potrebna strojna melioracijska postaja, ki meliorira zemljo na površini 7000 ha.

Pri Djakovici nastaja največje kmetijsko gospodarstvo v Metohiji. V več krajih so ustanovili sadjarne drevesnice, v Oranohovu pa veliko trsnico, da bodo obnovili stare zanemarjene vinograde. V Landovici je mladina uredila vzoren vinograd na površini 75 ha. Razširili ga bodo še na več sto hektarov.

Kosmet je bogata pokrajina po velikih rudnih zakladih v Trepči, Golešu in Kosovem. Zdaj rudnike razširjajo in gradijo nove obrate. Pri rudniku magnezita v Golešu je nastalo sodobno rudarsko

naselje. Lani so na Kosmetu odprli šest premoškovnikov lignita. Geologi raziskujejo in odkrivajo nove zemeljske zaklade. Prihodnje leto bodo v Ajvaliji, Janjevu in Novem Brdu odprli rudnike svinca in cinka.

Zaradi živahne gradbene dejavnosti potrebujejo mnogo več opreme kakor prejšnje čase. Zato so zgradili več opkarn v Prištini, Peči, Mitrovici in drugod. Kmalu bodo začeli žgati apno v industrijski apnenici v Kačniku. Začeli so v večjem obsegu izkoriščati velika ležišča dobrega kamna. Imajo tudi precej marmorja.

Razvijajo se tudi druge industrijske stroke. V Uroševcu so zgradili oljarno, v Srbici in na Kosovem polju velika mlina in v Peči mlekarno. Letošnja skupna industrijska proizvodnja na Kosmetu bo za okrog enajstkrat večja kakor leta 1946. Lani je vrednost industrijske proizvodnje znašala že 92% petletnega plana.

Tovariš Edvard Kardelj na obisku po Primorski

Tovariš podpredsednik vlade in zunanji minister FLRJ Edvard Kardelj je v spremstvu podpredsednika vlade LRS Ivana Mačka, direktorja Direkcije za informacije pri vladi FLRJ Vladimirja Dežjere in sekretarja oblastnega komiteja Partije za goriško oblast Janeza Vipotnika, obiskal Primorsko v dnevih 20., 21. in 22. marca. Obiskal je krajevni ljudski odbor Obrovo pri Ilirski Bistrici, kjer se je razgovarjal z odborniki. Nato je obiskal najstarejšo obdelovalno zadrugo Gabrovico, kjer se je dalj časa razgovarjal z zadrugniki. Obiskal je tudi prebivalce vasi Kostanjevica na Krasu, gradilišče Nove Gorice in KLO Nebno v Brdih, kjer se je v kratkem času zbrala nad 2.000 glava množica iz vseh Brd, pred katero je imel tovariš Kardelj volivni govor. Obiskal je tudi KLO Bovec v okraju Tolmin.

Na tisoče kmetijskih strojev daje požeška livarna

Zastarelo in zanemarjeno livarno v Slav. Požegi so po osvoboditvi preuredili v lepo tovarno, ki daje od leta do leta več kmetijskih strojev.

Leta 1947. je kolektiv presejel letni plan za 7%, leta 1948. za 9,5%, lani pa za 10%, čeprav je bil lanski plan za 35% večji od predlanskega. Lani je tovarna dala 4000 kmetijskih strojev več kakor leta 1947.

Anton Zagorišek bo v nedeljo tekmoval za večjo delovno storilnost

Desetkratni udarnik in kandidat trboveljskega okraja za Ljudsko skupščino Anton Zagorišek je sklenil, da bo na dan volitev tekmoval s svojo brigado za večjo delovno storilnost. Poleg Zagoriškove brigade bosta tekmovali tudi brigada Alojza Petka in brigada Jožeta Klemenca. Tekmovanja se bodo udeležili tudi zagorski in hrastniški rudarji. S. S.

Delovni kolektiv

»Tovarne pohištva« v Mariboru izpolnjuje predvolilne obveznosti

Delovni kolektiv »Tovarne pohištva« v Mariboru je dosegel v predvolilnem tekmovalju nove uspehe. Mladinski aktiv v tovarni se je že dve nedelji udeležil prostovoljnega dela na terenu. Mladinci so opravili 140 prostovoljnih ur v Gramozni jami na Pobrežju. Preteklo soboto je 25 mladincev tekmovalo po brigadnem sistemu in so presegli normo za 50% ob dobri kvaliteti izdelkov.

Prostovoljno delo je organizirala tudi sindikalna podružnica v podjetju in so do sedaj opravili že 200 prostovoljnih ur.

1600 prostovoljnih ur pri gradnji novega kolovoza

Frontne organizacije v cerkljanski dolini uspešno tekmujejo pri popravilu cest in kolovozov, spravljanju lesa, dovažanju materiala in pri drugih delih. Vaščani Čela so do sedaj napravili že nad 1600 prostovoljnih ur pri gradnji novega kolovoza. Pri dovažanju materiala za novo mizarstvo delavnico so opravili 420 prostovoljnih ur, pri sekanju lesa pa 98 ur. Prebivalci Labinj in Poč so v okviru predvolilnega tekmovalja opravili 550 prostovoljnih ur pri raznih delih.

Tovariša Miha Marinko in Josip Vidmar bosta danes govorila na volivnem zborovanju v Ljubljani

Danes, 23. marca, ob 17. uri bo v Ljubljani na Kongresnem trgu veliko predvolilno zborovanje, na katerem bosta govorila sekretar CK KPS in predsednik vlade LRS tovariš Miha Marinko ter predsednik Prezidija Ljudske skupščine LRS in predsednik IOOF Slovenije tovariš Josip Vidmar.

Mestni odbor Osvobodilne fronte vabi na zborovanje vse prebivalstvo Ljubljane in okolice.

Na predvolilnem zborovanju v Dolu pri Hrastniku in v Čečah sta govorila tovarišica Lidija Šentjerc in tovariš Anton Zagorišek

V nedeljo so bili številni predvolilni sestanki v trboveljskem okraju. V Dolu pri Hrastniku se je zbralo v zadrugnem domu nad 300 volivcev, ki so z zanimanjem sledili govoru org. sekretarja CK KPS tovarišice Lidije Šentjerce. Volivcem je spregovoril tudi kandidat za zvezno skupščino tovariš Anton Zagorišek. V diskusiji so se kmetje zanimali za gospodarska vprašanja, obravnavali so tudi posamezne nepravilnosti. Tovarišica Lidija Šentjerc in Anton Zagorišek sta govorila tudi na predvolilnem zborovanju v Čečah, ki se ga je udeležilo nad 300 ljudi.

V Ravnah so kmetje na predvolilnem sestanku razpravljali o setvenem planu in prikazali težave zaradi previsoko postavljenega setvenega plana. Volivci v Dolah pri Litiji so na sestanku povedali, da niso zadovoljni s sponladanskim setvenim planom, po katerem je določeno za sajenje premalo krompirja in preveč žitaric. Po končanem zborovanju je nastopil pevski zbor SKUD »Lojze Hohlkraut«. Dobro je uspel predvolilni sestanek tudi v Podkumu, ki se ga je udeležilo okrog 100 volivcev. Zborovalci so kritizirali tajnika KLO, ki ni izpolnil svojih obveznosti do odkupa. S. S.

S prostovoljnim delom, prireditvami in tekmovaljem se pripravljajo na Dolenjskem na volitve

Organizacije OF v dolenjskih okrajih nadaljujejo tudi v zadnjem tednu pred volitvami z živahnimi političnim delom. Poleg veličastnih zborovanj v Črnomlju in Novem mestu, na katerih je poslušalo tovariš Edvarda Kardelja in tovarišičo Vido Tomšičovo nad 12.000 ljudi, se udeležujejo frontovci številnih predvolilnih sestankov po vaseh.

V novomeškem okraju so imeli doslej 312 vaških sestankov, v trebanjskem okraju pa samo zadnje nedelje 23 predvolilnih zborovanj. V mnogih vaseh so ljudje na sestankih živahno razpravljali o gospodarstvu. Ponekod so se pritoževali, da bi morali pripraviti aktivisti na sestanke bolj pripravljeno. Zdrava in dragocena diskusija je marsikje pokazala, da so ljudje brali in pravilno razumeli zadnje govore naših voditeljev.

Najlepše priprave na volitve pa imajo v krajih, kjer frontovci s prostovoljnim delom in skupnimi naporji izboljšujejo svoje življenje. Iz vasi Vrh v Suhi Krajinji je sporočil vaški odbor OF, da so teden dni pred volitvami presegli sprejeto obveznost, da bodo dali 800 prostovoljnih ur pri popravilju domačih potov. Na cesti iz Sel na Vrh so navozili 500 voz kamenja in jo v 890 urah dobre-

ga dela temeljito popravili. Poleg tega so žagali drva za šolsko kuhinjo, pri čemer so naredili 190 prostovoljnih ur. Namesto objavljenih 800 ur so torej napravili 1070 ur in zmagali v tekmovalju s okoljskimi krajevnimi odbori OF, katerim so bili napovedali tekmovalje. Na Lopati so v enem samem dnevu opravili pri popravilju vaških poti 448 prostovoljnih ur. Na Viseju, v Selcah in drugih suhokrajinskih vaseh se tekmujejo, da bodo do nedelje lahko uresničili sprejete predvolilne obveznosti.

V Novem mestu so članice AFZ in člani Zveze borcev v predvolilnem tekmovalju naredili doslej pri čiščenju ruševin in urejevanju cest že 1800 prostovoljnih ur. V Veliki Loki je zadnje nedeljo delalo pri urejanju zadrugnega doma nad 70 prostovoljcev; na pomoč so jim prišli tudi dijaki gradbenega tehnikuma.

Na čast volitev se je razmahnilo tudi kulturno-prosvetno življenje. V Skočjanu so se dni privedli igro »Talcik«, katero si je ogledalo veliko število ljudi. Pevski zbor SKUD »Dušan Jereb« gostuje z nastopi po vaseh, sindikalno gledališče iz Novega mesta pa nastopa s Gledaljevimi »Vaščanic« v Vavji vasi, Skočjanu.

Pomen novih tovarn LR Hrvatske

Industrija LR Hrvatske prispeva velike deleže industrijske proizvodnje v državi. Po osvoboditvi se je razvilo več velikih tovarn, ki s svojimi izdelki odločilno vplivajo na industrializacijo in elektrifikacijo med petletko. Lani je industrija LR Hrvatske dosegla že 80% proizvodnje zadnjega leta petletke.

Leta 1946 so začeli graditi industrijski kombinat za proizvodnjo elektrotehničnih naprav »Rade Končar« v Zagrebu. V tej tovarni zdaj izdelujejo naprave za naše največje in številne manjše elektrarne. Dosedanje investicije v tovarni znašajo več sto milijonov din. Na kraju, kjer zdaj obratuje nova tovarna, je obratovala pred vojno delavnica, ki je imela petindvajsetkrat manjšo zmogljivost; tovarna »Rade Končar« spada med največje v Evropi.

Do leta 1946 je obratovala v Zagrebu tovarna za proizvodnjo manjšin naprav za kemično in živilsko industrijo; to je bilo jedro sedanega kombinata »Jedinstvo«, ki ima štiriindvajsetkrat večjo zmogljivost kakor stara tovarna. Novo tovarno so zgradile mladinske delovne brigade, zato ima naslov »mladina«. Naše kemične tovarne in obrati živilske industrije uporabljajo že številne izdelke novega kombinata.

Velikega pomena je tudi tovarna parnih kotlov na Zitnjaku pri Zagrebu. Ze prej je obratovala v Zagrebu manjša tovarna te vrste, ki pa je imela dvajsetkrat manjšo zmogljivost kakor sedanja, nova. Med najpomembnejša industrijska podjetja LR Hrvatske spada tudi belezarski kombinat v Sisku. Pri graditvi velikih obratnih naprav, predvsem plavža so sodelovali kolektivi domačih podjetij od »Djura Djakovičac«, ladjedelnice »Tretji maj«, do jeseniške železarnice.

Prvi tovarni fotografskih aparatov in fotografskega papirja na Balkanu se razvijata v Zagrebu in Samoboru. Lani se je v Zagrebu tudi začela proizvodnja optičnega stekla in zdaj serijsko izdelujejo leže za fotografske aparate. Med drugim so izdelali prvo komplicirano ležo z optiko 1:8,5; po kakovosti ne zaostaja za Zeissovimi ležami.

Naj živi bratska skupnost narodov Jugoslavije!

Izjava Aleša Beblerja

Stališče Sovjetske zveze v Organizaciji ZN otežuje rešitev kitajskega predstavnštva

New York, 22. marca (Tanjug). Šef stalne delegacije Federativne ljudske republike Jugoslavije v Organizaciji združenih narodov dr. Aleš Bebler je dal večer za tisk tole izjavo: »Ker me številni novinarji vprašujejo, kako gleda delegacija FLRJ na današnji položaj v Varnostnem svetu in drugih organih Združenih narodov v zvezi z nerешnim vprašanjem kitajskega predstavnštva, bi rad poudaril naslednje: 1. Po našem mnenju je prva stvar nedopustno ravnanje ZSSR v Združenih narodih, ki je otežila in komplicirala rešitev vprašanja kitajskega predstavnštva, druga pa je vprašanje pravice kitajskega ljudstva, da bo zastopano v Združenih narodih.

2. Nadaljnje onemogočanje kitajskemu ljudstvu, da bi bilo zastopano v OZN, je nedopustna stvar. To je kršitev Ustavne listine, ki izrecno omenja Kitajsko kot stalno članico Varnostnega sveta. To je kršitev načela univerzalnosti Združenih narodov, in sicer v odnosu do najbolj številnega ljudstva na svetu. To je ravnanje, ki je zelo tuje stvari miru in medsebojnemu sodelovanju ter nevarno za usodo samih Združenih narodov. 3. Potemtakem bi se morale vlade, ki onemogočajo kitajsko predstavnštvo v Združenih narodih, dvigniti iznad svojih posebnih interesov ter sodelovali pri tem, da bi se čimprej rešilo to vprašanje, za kar spomenica generalnega tajnika Trygve Lieja nudi izvrstno pravno podlago.

OZN, vendar to ni glavno. Glavno je kitajsko ljudstvo. V tej državi je 450 milijonov ljudi. To je po številu prebivalstva največja država na svetu. Teh 450 milijonov kitajskih ljudi so kolektivni prvotni člani OZN po Ustavni listini OZN. Imajo pravico biti zastopani v OZN in je njihov predstavnik v OZN sleharna vlada, ki ima po Ustavni listini oblast uporabljati sredstva in voditi ljudstvo svoje države pri izpolnjevanju obveznosti v zvezi s članstvom v OZN. Zaradi tega ponavljam, da bi morala biti njihov predstavnik katera koli vlada, ki ima tako pooblastilo, ne glede na ideologijo.

Govor Trygve Lia o vprašanju predstavnštva Kitajske v OZN

Washington, 22. marca (Tanjug). V govoru, ki ga je imel na letni skupščini židovskega združenja v Washingtonu, je generalni tajnik OZN Trygve Lie omenil tudi svojo nedavno akcijo za rešitev vprašanja predstavnštva Kitajske v OZN in pri tem izjavil med drugim: »Skušal sem pomagati vladam članicam pri rešitvi vprašanja, kdo naj za-

stopa Kitajsko v OZN. Tega nisem storil zato, ker Sovjetska zveza in njene sosede odklanjajo udeležbo na sestankih OZN, na katerih zastopa Kitajsko nacionalistična delegacija. Nikoli nisem bil mnenja, da je zapuščenje sej in bojkotiranje sestankov OZN dobra pot za reševanje nasprotij. Resna stvar je, da se Sovjetska zveza ne udeležuje sestankov

Nato je Trygve Lie govoril, kakšen pomen ima OZN za ohranitev miru na svetu, in dejal, da je v Ustavni listini Združenih narodov predvidenih veliko sredstev, ki jih je mogoče uporabiti v korist miru, ki pa se niso bila, oziroma so bila doslej uporabljena le deloma.

Na koncu je Trygve Lie dejal, da Organizacija Združenih narodov sloni na prepričanju, da je mogoč miroljuben istostančni obstanek različnih gospodarskih ter političnih sistemov. Tisto, kar nam je predvsem potrebno, kar je potrebno svetu, je poudaril Trygve Lie, je 20-letni program za zagotovitev miru po Organizaciji združenih narodov. Prepričan sem, da se bo večina ljudi na svetu pridružila moji želji in mojemu upu, da bodo storile vlade — članice Združenih narodov nove napore, da bi se dogovorile o prvih korakih, ki bi jih bilo treba napraviti v okviru takega mirovnega programa.

Jeruzalemski židje proti internacionalizaciji mesta

Zeneva, 22. marca. AFP poroča, da je na seji Skrbniškega sveta OZN predsednik Roger Garreau prebral brzojavko predsednika občine v Jeruzalemu, ki se v imenu židovskega prebivalstva izjavlja proti internacionalizaciji Jeruzalema in izraža nado, da bo Jeruzalem priključen Izraelu. Nato je Skrbniški svet prešel na proučevanje vprašanja imetja verskih ustanov v Jeruzalemu. Svet je sklenil s 4 glasovi — 7 delegatorov se je vzdržalo glasovanja — da bo bodoči guverner varoval imovinske pravice verskih in dobrodelnih ustanov v Jeruzalemu.

Zahvala koroških partizanskih invalidov

Celovec, 22. marca (Tanjug). Jugoslovanske oblasti so dodelile 27 partizanskim invalidom Slovenske Koroške stalno mesečno invalidnino. Zveza bivših partizanov Slovenske Koroške je ob priliki te dodelitve poslala brzojavko ministru za socialno skrbstvo v Ljubljani, v kateri izraža svojo zahvalo za skrb do invalidov osvobodilne vojne koroških Slovencev. Brzojavka pravi med drugim: »Tovariši in tovarišice, ki jim je bila priznana invalidnina, so globoko ganjeni nad skrbjo naše matične domovine, ki skrbi ne samo za vojne žrtve FLRJ, ampak tudi gmotno podpira koroške Slovence, ki so prispevali svoj delež k borbi za resnično demokracijo. Avstrijske oblasti se za nas ne brigajo. Od nas zahtevajo samo dolžnosti do države. Mi moramo opravljati najtežja dela, da bi plačali visoke davke.

Britanske čete za Malajo

London, 22. marca (Tanjug). Nezadovoljstvo britanskih kapitalističnih krogov, ki jim gre za malajski kositer in kavčuk, je priložilo vojnega ministra Johna Stracheya in njegovega pomočnika, da sta v Spodnjem domu izjavila, da bo laburistična vlada po potrebi obravnavala vprašanje novih okrepitev za odhod v Malajo zaradi nadaljevanje kolonialne vojne. Strachey in njegov pomočnik sta poudarila, da je britanska vlada pripravljena nadaljevati borbo proti osvobodilnemu gibanju v Malaji.

Lahko ste prepričani, da mi, bivši partizani Slovenske Koroške, budno spremljamo vaše junške napore v borbi za svetlo bodočnost. Čestitamo vam k uspehom in se iskreno zahvaljujemo za vašo veliko skrb za nas.

Novi britanski delegat v VS

London, 22. marca (Tanjug). Britansko zunanje ministristvo je sporočilo, da bo stalni delegat Velike Britanije v Varnostnem svetu Cadoğan upokojen. Na njegovo mesto je bil imenovan Hubert Gladwin Jebb, znani britanski strokovnjak za probleme Združenih narodov. Bil je izvršni tajnik pripravljalne komisije Združenih narodov nato pa vršilec dolžnosti generalnega tajnika OZN do izvolitve Trygve Lieja.

Združni tečaji na Slovenskem Koroškem

Celovec, 22. marca (Tanjug). Te dni sta bila zaključena dva dvodnevna tečaja za upravniške zadrugi, ki ju je organizirala Slovenska zadruga zveza v Celovcu. Prvi tečaj je obiskovalo 24 članov upravnih odborov slovenskih zadrug, drugi pa 11 poslovodij zadrug. Na tečajih so predelali praktična vprašanja iz kreditnega in blagovnega združništva, ki je razvito na Slovenskem Koroškem. S temi tečaji in strokovnimi predavanji pomaže Slovenska zadruga zveza pri razvoju slovenskih zadrug na Koroškem ter podpira njihove člane v borbi zoper gospodarsko in politično zatiranje.

Z zvišanjem najemnin hočejo rešiti stanovanjsko krizo v Avstriji

Dunaj, 22. marca (Tanjug). Vladna koalicija desnih socialistov in ljudske stranke je izdelala skupni načrt, da bi s povečanjem stanarin prevzeli breme stanovanjske obnove in izgradnje v Avstriji na pleča širokih množic. To je potrdil tudi finančni minister Margareta, ki je na večerajšnji konferenci avstrijske gospodarske zveze izjavil, da proračun ne določa nobenih izdatkov za obnovo in izgradnjo stanovanj. Zato bodo morali sami najemniki za »določeni najemninami« omogočiti hišnim lastnikom, da bodo obnovili in zgradili hiše.

Izvolitev predsednika pariške občine

Pariz, 22. marca (Tanjug). Večraj so odborniki pariške občine vnovič izvolili s 47 proti 37 glasovom De Gaulleovega brata Pierre de Gaullea za predsednika pariške občine. Leta 1948 je ob prvi izvolitvi za predsednika pariške občine dobil Pierre de Gaulle 50, lani pa 45 glasov.

Splošna stavka po vsej Italiji zaradi napada policije na delavce

Rim, 22. marca (Tanjug). Davi je bila v vsej Italiji razglašena splošna stavka 7 milijonov delavcev in uslužbencev, da bi tako protestirali zaradi napada policije na delavce pri večerajšnjih demonstracijah. Splošna stavka se je pričela davi ob 6. uri in bo trajala do 18. ure. Po prvih podatkih so se pozivu Generalne konfederacije dela za prekinitev odzvali v Rimu vsi delavci, čeprav so vodstva demokrških »Svobodnih sindikatov«, saragatovske »Federacije delavcev« in republikanske »Federacije dela« objavila razglase, v katerih se izjavljajo proti stavki.

Oddelek karabinerjev v Colletaru so skušali zadušiti delavske demonstracije proti vladni protidelavski politiki in so zaprti preteko noč 58 delavcev, med njimi tudi sindikalne voditelje krajevne delavske zbornice. Sklep o razglasitvi generalne stavke so podpisali predstavniki sindikatov železničarjev, delavcev in osebja mestnega prometa, delavci vseh plinskih in električnih central, PTT uslužbencev ter vseh ostalih državnih in občinskih uslužbencev.

Stavka v Parizu se nadaljuje

Pariz, 22. marca (Tanjug). Približno 50% cestnih prometov in nameščenecv

Veliko zanimanje za naš paviljon v Frankfurtu

Frankfurt, 22. marca (Tanjug). Jugoslovanski paviljon na spomladanskem veseljuju v Frankfurtu vzbuja zanimanje večine obiskovalcev. Največjo pozornost vzbujajo izdelki domače obrti iz vseh krajev Jugoslavije. Veliko število obiskovalcev se je vpisalo v knjigo vtisov o jugoslovanskem paviljonu in izrazilo simpatije do Jugoslavije.

Nahajališča metana na Siciliji

Rim, 22. marca (Tanjug). Pri Kataniji na Siciliji so našli velika nahajališča metanovega plina. Računajo, da bodo mogle te zaloge zadovoljiti dve petini italijanske domače potrebe.

Predvolivna kampanja v jugoslovanski coni Tržaškega ozemlja se je pričela

Vsi bivši partizani se bodo udeležili volitev v okviru Slovansko-italijanske antifašistične zveze

Koper, 22. marca (Tanjug). Izvršni odbor istrskega okrožnega ljudskega odbora v jugoslovanski coni STO je izdal odlok o izvajanju predvolivne kampanje. Vse stranke, ki so predložile kandidatne liste, smejo brez kakršnih koli posebnih dovoljenj prirediti javna zborovanja in sestanke na javnih trgih, cestah, v dvoranah in drugih javnih prostorih. Zajamčena je svoboda izjavanja in objavljavanja volivnih razglasov in letakov, ki se smejo lepiti na vseh poslopih, razen na cerkvah. V predvolivni kampanji se lahko stranke poslužujejo tudi radijske postaje. Tiste osebe, ki bi preprečevale udeležbo na sestankih, in osebe, ki bi kočašile na udeležbo na teh sestankih bodo kaznovane z gubo v znesku 20.000 din ali s kaznijo do dveh mesecev prisilnega dela brez odvzema prostosti. Prav tako bodo kaznovani tudi tisti, ki bi trgali ali drugače uničevali predvolivne objave ali letake strank, ki sodelujejo na volitvah.

Bivši partizani so nadalje sklenili, da bodo nudili vsa pomoč invalidom, vdovam in otrokom padlih partizanov, postavili 14 spominkov plošč in odkrili devet spominkov padlim borcem. Razen tega so se bivši partizani obvezali, da bodo letos prispevali 80.500 prostovoljnih delovnih ur, od katerih so jih že opravili 3687. Za sedaj so se s svojim delom najbolj izkazali člani organizacije vasi Babiči, Šmarje, Pobeği in Dekani.

Plenum Zveze primorskih partizanov kopskega okraja je sklenil, da se bodo vsi bivši partizani udeležili volitev 16. aprila v okviru Slovansko-italijanske antifašistične zveze. Vrh tega je plenum sklenil, da bodo njegovi člani pomagali pri izpolnjevanju letnega gospodarskega plana z ustanavljanjem frontnih brigad, tekmovanjem v počastitev 1. maja in da se bodo trudili, da bi postali vsi bivši borci, ki se niso člani Zveze, člani te zveze.

Tržaški Slovenci zahtevajo poslopje za svoje gledališče

Trst, 22. marca (Tanjug). Predstavniki Slovenskega narodnega gledališča v Trstu je izročil te dni predstavniku angloameriške vojaške uprave Lesterju zahtevo, naj angloameriška vojaška uprava v Trstu poskrbi za zidavo poslopja za namestitev Slovenskega narodnega gledališča v Trstu.

Predstavniki Slovenskega narodnega gledališča je naglasil, da so imeli Slovenci pred prvo svetovno vojno v Trstu svoje gledališko poslopje, ki so ga fašisti leta 1920. zažgali. Ker Slovensko narodno gledališče v Trstu nima ustreznega poslopja niti dvorane za prireditve, je prisiljeno prirediti svoje predstave v dvoranah, ki niso za to primerne.

Predstavniki Slovenskega narodnega gledališča je naglasil potrebo, da se Slovenskemu narodnemu gledališču zagotovi delovanje v središču mesta in da se v ta namen zgradi odnosno da na razpolago ustrežno poslopje.

Obsodba tržaškega antifašista

Trst, 22. marca (Tanjug). V Trstu je bila sodna obravnava proti antifašistu Ferdinandu Heringu, ki je bil obtožen, da je v lanskem marcu napadel znanega fašista in nemškega kolaboracionista Bruno Cesca v kavarni »Piemont« v Trstu. Sodišče je obsodilo antifašista Heringa na dve leti zapor, čeprav je bilo na sodišču dokazano, da Hering ni napadel Cesca, marveč ga je hotel samo izročiti policiji.

Obsodba tržaškega antifašista

Bruno Cesca je bil eden izmed voditeljev fašističnih tolč v Trstu, ki so napadle antifašiste in ropale njihovo imetje. Zaradi sodelovanja z Nemci je bil lani obsojen na deset let zapor, vendar je kasaljsko sodišče v Trstu razveljavilo te sodbo in odredilo obnovo procesa.

Nameščenci ustanov socialnega zavarovanja silno nadaljujejo stavko, medtem ko so nameščenci zavarovalnih ustanov odedopili od prvotnih zahtev in zahtevajo sedaj povsivo za 10%. Državna gledališča nimajo že deset dni zaradi stavke tehnične osebja nobenih predstav.

V Rimu so se slovesno poslovili od posmrtnih ostankov jugoslovanskih mladincev — žrtev fašizma

Rim, 22. marca (Tanjug). V ponedeljek so iz Rima odpeljali v Jugoslavijo posmrtno ostanke znanih jugoslovanskih mladincev Mira Grahaliča in Moše Albaharija, ki ju je posebno fašistično sodišče v Rimu obsodilo na smrt z ustrelnitvijo novembra 1942.

večni »memento« vsem tistim v Italiji in na svetu, ki se še danes navdušujejo nad imperialističnimi in šovinističnimi načrti zoper našo državo...

Na žalni slovesnosti, na kateri so se poslovili od posmrtnih ostankov jugoslovanskih mladincev, so bili navzoči vsi člani poslaništva FLRJ v Rimu s poslanikom dr. Ivekovičem na čelu. V poslovljenem govoru je dr. Ivekovič počastil spomin na pada mladincev, zvesta sinova Komunistične partije Jugoslavije.

Poslanik Ivekovič je nato ugotovil, da v Italiji še vedno živi veliko krivcev in neposrednih storilcev fašističnih vojnih zločinov, ki so ostali nezakazovani. Kljub številnim zahtevam naših uradnih predstavnikov ni bil še do danes noben italijanski vojni zločinec izročeni našim oblastem.

Obvestilo braicem

V »Borb« je izšel članek tovariša Moša Pijade »Bajka o sovjetski pomoči vstaje v Jugoslaviji«. Članek je napisan na temelju dokumentov Vrhovnega štaba Narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije. Zaradi njegove pomembnosti in informativnosti ga bomo objavili v naslednji številki »Vprašanij naših dni«, na kar opozarjamo naše bralece. Uredništvo.

Krsti s posmrtnimi ostanki mladincev Grahaliča in Albaharija, okrašenih z venici poslaništva FLRJ in sindikalne podružnice jugoslovanskih uslužbencev v Rimu so danes prepeljali v Zagreb.

Pred vojno brezposelni filozof — sedaj vzgojitelj in vih socialističnih ljudi

(RAZGOVOR Z RAVNATELJEM PRVE GIMNAZIJE V MARIBORU)

V pisarni ga ni bilo. Našel sem ga na koncu dolgega hodnika v prirodopisnem kabinetu. A ni bil sam. Pet, šest dijakov je sedelo okoli njega. »Motim?« »Ne bo sile,« odvrne z nasmehom in se spet skloni nad mikroskop. Pristopim bliže. Tedaj šele vidim, da poleg njega še dva dijaka kukata vsak v svoj mikroskop, trije drugi pa pripravljajo tanke rezine zvončkovih pecljev za mikroskopiranje. »Poglejte, fantje, to so posebni primeri klorofilovih zrn!« vzklitke živahnega iznad svojega mikroskopa. Djaki se drug za drugim vrstijo nad njegovim mikroskopom, medtem pa jim razlaga, kako naj gledajo in kaj vidijo. Tudi jaz si ogledam ta čudovita klorofila zrna. Čeprav sva se dogovorila za kratek razgovor, moram še čakati, kajti svojim dijakom razlaga še to in ono, eden izmed njih ima menda prvi mikroskop v rokah, kajti o vsem ga potrpežljivo poučuje. Jaz med tem časom ogledujem naokoli. Slednjilo se le dvigne. »Tako, zdaj pa lahko greva. Saj vidiš. Ne morem jih kar tako pustiti.« Še na vratih se okrene k njim. »Ce ne boste česa vedeli, jaz sem v pisarni. Kar pridite!« »To je naš prirodopisni krožek,« mi razlaga tovariš Ivan Lovše, ravnatelj naj-

večjega srednješolskega zavoda v Sloveniji. »Fantje imajo veliko veselje. Ob šestih jih moram naravnost spoditi domov.« »Ali bodo vsi šli študirat prirodopis se pozanimam.« »Večina. Ostali pa medicino ali veterino. Tem in onim bo prišlo prav. Krožek šteje sicer petnajst članov, samih osmošolcev, ampak nekateri so danes ostali doma, jutri imajo šolsko nalogo. Menda je neka nadležna stvar.« Stopava počasi po hodniku. Na drugi strani so se sprehajali mladi ljudje žuljavih rok, to so učenci Delavskega tehnikuma. Nič kričanja in divjanja, kakršno je dopoldne na tej veliki šoli, treznj govorijo, le včasih se zasliši glasen, zdrav smeh. Stopiva v ravnateljevo sobo. Velika je, lepo opremljena. A na prvi pogled je vidno, da je njen ravnatelj prirodopisec. Na pisalni mizi in na knjižnih policah vidim večinoma prirodopisne knjige in tam na oknu neke preparate. »Saj veš, kaj bi rad vedel,« začnem, ko sedem nasproti ravnatelju »prve državne«, kakor se imenuje na kratko njegova gimnazija. »Kako si študiral? Kako si prišel do kruha?« Nasmehne se komaj vidno. »Včasih je bilo drugače kakor je zdaj. Si videl lane našega krožka? Že na gimnaziji so seznanjali s stroko, ki se ji bodo posvetili. Za njih ni nikakega dvoma, da ne

bi dosegli tega, kar si želo in za kar čutijo veselje in sposobnost. Jeseni bodo šli na univerzo. Niso premožni, a to nikogar ne skrbi. Vedo, da jim bo ljudska oblast zagotovila nemoteno študiranje in da bodo takoj po končani univerzi došli službo. Za vsakogar prav za prav je že pripravljeno mesto; seveda ne samo za prirodopisce. V naši državi je dovolj dela in kruha za vsakega delovnega človeka, pa naj bo fizični ali duševni delavec.« »In kako je bilo s teboj? S tvojo generacijo?« Tako prideva do tega, kar bi rad vedel. Ravnatelj Lovše, imenujejo ga tudi »Zivko«, lista po prirodopisni knjigi in pripoveduje: »Univerzo sem končal po letu 1934. Z menoj sta na prirodopisnem oddelku končala še dva tovariša. Toda za nas tri ni bilo službe. Tudi ostali absolvirani filozofij tega letnika niso bili nastavljeni. Prav tisto leto se je zaprla. Za šole ni bilo denarja.« »Kako dolgo si čakal na nastavitve?« »Skoraj tri leta. V začetku leta 1937. sem bil šele nastavljen. In še tedaj ni šlo tako gladko. Dekret je bil napisan za ptujsko gimnazijo, toda vsega mogočni klerikalni poslanec Marko Kranjc je v zadnjem trenutku preprečil, da bi prišel v Ptuj in postal me je v Podgorico.« »Kako si preživel leta brezposelnosti?« ga vprašam, ko mi pove, da se je v Črni gori kaj kmalu vživel in vzljubil tamkajšnje ljudstvo. »Kako? Moj oče je bil učitelj, v tistem času je bil upravitelj učiteljskega doma tu v Mariboru, trije fantje emo bili na univerzi, dva v srednji šoli. Lahko si misliš, da nam že ves čas ni bilo lahko. Komaj sem čakal, da pridem do

kruha. Tedaj pa čakaj! Ustanovili smo »Društvo brezposelnih diplomiranih filozofov«. To društvo je takoj ob ustanovitvi imelo 80 članov. Začel se je organiziran lov za instrukcijami. Jaz sem poleg tega še napisal tu in tam kak kratek članek iz prirodoslovja. A te stvari je bilo tedaj težko spraviti v tisk. Med drugim sem pisal o razvojnem nauku v »Zadrujarju«. Teško sem se prebijal. Nekateri so šli domov na delo. Dvanajst, trinajst let je kmetiš dajal zadnje, da je študiral svojega sina, pa ga je dobil po končani študij domov, kjer se je sam komaj preživljal. Konec leta me je profesor Hadži sprejel za pomožnega asistenta. Dobival sem 450 dinarjev mesečno. Delo sem imel, a eksistence ne, kajti za nastavitve univerza ni imela kreditov. Ker ni bilo nikakih izgledov za nastavitve in ker s to vsotico nisem mogel živeti, sem odšel v Maribor k staršem. Tu sem zamenj iskal primerne službe, na poedel sem si dobil nekaj instrukcij. Najteže pa je bilo, ker bi bil rad delal na šoli, a nisem mogel. Kolikokrat sem šel mimo te šole, ko je bilo tu veselo, živo in sem z željnimi očmi gledal v tale visoka okna. O kakem študiju v laboratoriju ni bilo niti govora. Ne, ni bilo lahko! Tega marsikdo danes ne ve ali pa noče vedeti.« Premolknil je za kratek čas. Ozrl se je skozi okno. Na parku pred šolo je ležalo blago zgodnjepomladansko onco. »Zdaj ti menda dela ne manjka?« ga vprašam smeje, saj vem, da je Ivan Lovše znan v Mariboru kot eden najdelavnejših prosvetnih delavcev. »Zdaj pa res ne!« se nasmehne še on. Vprašujem ga o delu na zavodu. Pet in dvajset oddelkov ima ta zavod in ravnatelj še poučuje prirodopis v vseh treh

osmih razredih. Poučuje še na večerni gimnaziji, ki ji je tudi ravnatelj. Nadalje vodi tečajno gimnazijo in tudi tu ima nekaj ur. Je dalje predsednik skrbstvenega sveta dijaških odborov, član mestnega ljudskega odbora in ima še nekaj funkcij v množičnih organizacijah in znanstvenih društvih. Poleg tega svojega dela je imel preteklo leto 45 predavanj na ljudskih univerzah v Mariboru, Radgoni, Lutomeru, Lenartu in drugod, vodil je prirodopisni tečaj in opravil sto prostovoljnih ur fizičnega dela. Letos pa je celo brigadir na svojem terenu. »Boš zdržal?« ga vprašam zavzet nad tolikšno delavnostjo. »Včasih je težko. Ampak, ko vidiš, koliko je dela, ne moreš držati križem rok. Kako pa delajo po naših tovarnah? Rekel sem že, da je malo prirodopiscev. Dandanes pa hoče vsak človek vedeti resnico o nastanku življenja in si želi takih predavanj. Ne moreš odrediti. Počasi bo bolje. Si videl naš krožek? Taki krožki so tudi drugod. Ko bodo ti fantje končali študije, si bomo lahko nekoliko oddahnili.« V pisarni in na hodniku zazvonilo. Minila je ena šolska ura. Ravnatelj se dvigne. Za glavo je večji od mene. »Oprost, moram pogledat k svojim fantom. Potem imam uru v večerni gimnaziji.« Poslovim se. Na hodniku je bolj živo, kakor je bilo prej. Iz raznih podjetij in ustanov se zbirajo dijaki, to so že odrazili ljudje, delavci in nameščenci. Derasli ljudje, osem ur, zdaj pa so prišli, da izpopolnijo svojo izobrazbo, da dosežejo to, česar v nekdanji državi niso mogli.

Pol ure pri Francu Simoniču

kandidatu volivnega okraja Maribor-okolica vzhodni del

Z gostoljubno kretajo in prijaznimi besedami: »Ne hudaj se, pri nas je pač vedno taka stiska s časom, me je namenjano potolazil ob sprejemu podpredsednik ljudskega odbora mariborske oblasti tov. Simonič, potem ko sem moral čakati, da je opravil več razgovorov s tovariši poverjeniki.

Komaj pa sva sedla, je že zabrnal eden izmed telefonov na mizi, in potlej naju je brnenje telefona prekinjalo kot nalašč, včasih sta zabrnela dva aparata hkrati. Čudil sem se tobi, Simoniču, kako je s slušalkama v obeh rokah z neko toplo ljubeznivostjo pojasnjeval, dajal navete, naročal...

»S čim se trenutno ukvarjaš? Pa kaj bi vpraševal; volitve so pred duri...« sem načel pogovoru, ko so telefoni potihnil.

»S poverjeniki smo se zdaj temeljito lotili reševanja obsežnih gospodarskih nalog prav na vseh področjih naših oblasti. Odkrivamo in odstranjujemo vrsto napak, ki jih vse doslej nismo videli niti aktivisti, množične organizacije in KLO-ji, pa tudi sami naši ljudje niso dovolj poznavali zanje. Razvijemo se prav to, da naš človek danes vneto sodeluje v tej borbi in prav v vseh predvolivnih pripravah se lepo zrcali ljubezen delovnega človeka do naše oblasti in njegova vedno močnejša zavest, da te to njegova oblast. Glej, ljudje nam na množičnih predvolivnih sestankih pravijo: vidimo, da so naše naloge težke in velike, toda izpolnili jih bomo, saj spoznavamo, da ljudska oblast zdaj pravičneje razdeljuje bremena.

In to je razumljivo, je nadaljeval tovariš Simonič, spominjo se samo nazaj, kako je birokracija bremenila veliko našega dela. Vasi so dobivale sezname, koliko davka, odkupa in drugih obveznosti in dolgujejo posamezni kmetje — in to je bilo skrajno vse. O kakem sodelovanju, tako kmetov kakor krajevnih odborov, je bilo le malo čuti. Brez pretiravanja lahko danes povemo, da smo zdaj kljub nekaterim pomanjkljivostim že daleč naprej, in zdi se mi, da je prav velika zmaga, če se danes KLO vse bolj zavedajo, da so temelj naše ljudske oblasti, da so prvi poklicani k reševanju gospodarskih, političnih in drugih nalog.

»Kje pa se ta napredek v predvolivnih pripravah najbolje odraža?«

»Prav v vsej oblasti zaznavamo ta napredek, najbolj razveseljav razvoj pa je pokazal radgoneski okraj, kjer so v zadnjem času močno utrdili in izboljšali tako delo samih množičnih organizacij kakor tudi krajevnih ljudskih odborov. Prišli so pač do prepričanja, da pot k demokratizaciji in močnejši vključitvi najširših množic v delo naše ljudske oblasti vodi samo preko utrditve osnovnih organizacij in KLO.

Pa tudi naš kmet danes vse bolj čuti in je prepričan, da je borba za social-

zem tesno povezana z izboljšanjem njegovega lastnega življenja. In prav značilen se mi zdi primer srednjega kmeta, predsednika nekoga KLO v ptujskem okraju, ki ima danes šest krav in mi je pred nedavnim tole povedal: Sam sem vse svoje obveznosti vedno v redu izpolnjeval, pa vem, da bi jih bilo lahko tudi drugi kmetje, seveda če izvzamemo pri tem nepravilnosti. Vendar so po osvoboditvi, v letih 1946, 1947., nekateri pa tudi še 1948. leta, kaj radi nasadili reakcionarnim parolam, češ da se bo vse skupaj spremenilo. In tako so začeli za nemarjati vzrejo živine, zemlje niso obdelovali tako kakor bi jo bilo treba, skrbeli niso za nič — zdaj pa so v škripcih in prav sami so si krivi, če jim danes

odkupi, davki in druge obveznosti, ki jih imajo do skupnosti, delajo težave.«

Telefon naju je spet prekinil. S tovarišem Srečkom se morata pomeniti za predvolivni množični sestanek v Narodnem gledališču in ujel sem nekaj misli, ki sta si jih izmenjala: »... Podčrtati je treba naše težave, prikazati, kako velike stvari gradimo, predočiti jim vlogo kulturno-prosvetnega dela v graditvi socializma... Tovarne bomo zgradili, ustanavljali vedno več zadrug — toda ne gre brez socialističnega človeka, prednega, poštenega človeka, ki mu bodo potrebe skupnosti vse...«

Ni še prav odložil slušalke, ko je na drugem aparatu znova zabrnelo. Prišla so nova poročila o množičnih predvolivnih sestankih. Zdal ta, zdaj oni sprašuje, kako bi bilo bolje narediti to in ono. Za vsakogar najde tov. Simonič i čas i besedo. Spominjam se tovariša Simoniča še iz leta 1946., ko se je kot okrajni sekretar in predsednik ptujskega okraja poslavljaj od svojih sotovarišev na zasedanju okrajne skupščine. Vsem se je tako priljubil, in posebno kmetje so takrat vztrajali, da ne dajo in ne dajo »svojega Frančka«. Od tedaj so minila tri leta — in tovariš Simonič se je razvil v široko razgledanega gospodarskega in političnega delavca. Ko sem ga vprašal, kje tičijo vzroki njegove tako nagle rasti in zakaj ga ljudje tako cenijo in se nanj obračajo, me je skromno, smeje in kakor da se samo po sebi razume zavrnil:

»Partija me je vzgojila. Le ozri se na okraj, kako danes povsod iz preprostih delavcev in kmetov rastejo ljudje in prezemajo odgovorna mesta.

Da, kot Ptujčanin, domačinu, je tudi meni tedaj ob slovesu bilo težko. Navezal sem se na zemljo in človeka, čutil z njim in razumel njegove težave in stremjenja. Ko sem prišel v Maribor — v ta velik industrijski center — nisem bil vajen dela z delavci. Pa vendar povsod se da delati, samo med ljudmi je treba prisluhniti, se pogovoriti z njimi in jim pojasniti, česar ne vedo. Tako bi stotine drobnih pa tudi grobih napak in težav lahko odpravili, samo če bi se bolj zavzeli za človeka in ne bi dopuščali, da ga nepravilnosti odbijajo in odtujujejo.«

Le nerad pa mi je povedal nekaj o svojem življenju: Da se je v dijaških letih moral sam prebiti s trdo skorjo kruha skozi življenje, ker domačija očeta, malega kmeta, ni dajala dovolj kruha. Ze pred vojno in takoj ob okupaciji je kot dijak sodeloval z Lackom in drugimi prvoborci, v študentskih letih pa je v Zagrebu ob študiju agronomije delal v raznih naprednih društvih. Ko so ga Nemci izselili v Bono, je tam nekaj časa ilegalno delal, potem pa je 1943. leta z ženo in otrokom odšel v partizane. Bil je kratko dobo v vojski, potem pa je delal kot gospodarski referent na livanjskem okrožnem odboru. Hrepenenje po ožji domovini ga je po osvoboditvi privedlo v Ptuj, kjer je bil prva poverjenik za trgovino in preskrbo, zatem pa do leta 1946. okrajni sekretar in predsednik okraja. Nato je prevzel mesto organizacijskega sekretarja MK KPS v Mariboru, pozneje mesto sekretarja, lani pa je bil izvoljen za podpredsednika oblastnega ljudskega odbora in člana biroja ObK KPS za mariborsko oblast.

Kako bom volil na volitvah 26. marca

I.
Pri volitvah v Ljudsko skupščino FLRJ voli lahko vsak državljan, če je vpisan v volivni imenik. Voli v kraju, (mestu ali rajonu), kjer je vpisan v volivnem imeniku, — in sicer na tistem volišču, pod katerega spada volivčevo stanovanje.

Volivec, ki se je sedaj preselil ali ki iz službenih ali drugih upravičenih razlogov na dan volitev ne bo v kraju, kjer je vpisan v volivnem imeniku, sme glasovati v tistem kraju, kjer je na dan volitev. To pa le, če prinese s seboj potrdilo, da je vpisan v volivnem imeniku. Potrdilo mu na zahtevo izda krajevni (mestni ali rajonski) ljudski odbor, kjer je vpisan v volivnem imeniku. To potrdilo predloži na volišču preden voli.

Če je v kraju bivališča dvignil omenjeno potrdilo o vpisu v volivnem imeniku, a na dan volitev ne bo odsoten, lahko koto na domačem volišču, mora pa potrdilo na volišču vrniti.

Tisti, ki je ob preselitvi do dneva volitev dvignil potrdilo, da je v dosedanem bivališču izbrisan iz volivnega imenika, a se v volivnem imeniku v svojem novem bivališču še ni mogel vpisati, voli na podlagi tega potrdila, ki ga predloži na volišču.

Če je volivec vpisan v volivnem imeniku, a bi se na volišču ugotovilo, da je v volivnem izpisku pomotoma izpuščen, mora takoj pri krajevnem (mestnem ali rajonskem) ljudskem odboru dobiti potrdilo, da je vpisan v volivnem imeniku. S tem potrdilom se vrne na volišče, na kar se dodatno vpiše v izpisek iz volivnega imenika in šele zdaj lahko voli.

II.
Voli se v času od 7. do 19. ure, ko morajo biti volišča odprta.

V glasovalno sobo stopajo volivci po vrsti drug za drugim, toda tako, da ni v sobi nikdar več kakor deset glasovalcev.

Volivec stopi najprej k mizi volivnega odbora, kjer na predsednikovo vprašanje glasno pove svoj priimek, ime in poklic, ter — če je v kraju več volišč — tudi stanovanje. Če volivni odbor oziroma noben član odbora volivca osebno ne pozna, ima predsednik pravico zahtevati od njega osebno izkaznico ali na drug način ugotoviti njegovo istovetnost. Zato je potrebno, da ima volivec s seboj legitimacijo.

Ko predsednik ugotovi, da je volivec vpisan v izpisku iz volivnega imenika,

DELOVNI KOLEKTIVI SLOVENIJE PRİČAKUJEJO Z NOVIMI USPEHI 26. MAREC

Delovni kolektivi Slovenije uspešno izpolnjujejo tekmovale obveznosti, ki so jih sprejeli na predvolivnih zborovanjih na čast volitev v zvezno skupščino. V tovarni »Slekra« v Kranju so organizirali medsebojno tekmovanje brigad in posameznikov. Najboljši uspeh je dosegla do sedaj Rozika Jerotina, ki je v osemih delovnih urah presegla normo za 14%. V tovarni so postavili tudi 14 agitk, ki pomagajo v predvolivni kampanji na terenu. V tovarni »Standard« v Kranju sta se dva delavca zavezala, da bosta izpolnila petletni plan do 1. maja 1950. v tovarni »Tikanina« pa se je pet delavk zavezalo, da bodo izpolnile petletni plan do dneva volitev.

V rudniku Velenje so na čast volitev nakopali 500 ton premoaga.

SKERLOVNIK IVO je kandidat slovenjgraškega okraja

Tovariša Skerlovnika Iva sem zmotil pri učenju. Ze nekaj mesecev je v politični šoli v Ljubljani, kjer si bo pridobil novo znanje za še uspešnejše delo v domačem okraju Slovenjgradu, kjer ga je ljudstvo izbralo za svojega kandidata. »Zvedel bi rad, tovariš Skerlovnik, nekaj o življenju, delu in uspehih.« sem začel pogovor. Toda tovariš Skerlovnik mi ni izpolnil želje. »O življenju ti lahko mnogo pripovedujem,

tudi o delu, toda o uspehih bi bilo prav, da povprašaj ljudi, ki so me predlagali za kandidata.«

Potem je tovariš Skerlovnik govoril o svojem življenju. V Ribnici na Pohorju, kjer se je tovariš Skerlovnik rodil, je bilo premalo zemlje, da bi dobil vsaj eno zadosten kos kruha. Še mladega ga je oče popeljal v kamnolom in Ivo je postal pohorski kamnosek. Morda bi mu življenje med kamnarji teklo mirno, tovariš Skerlovnik je mislil s tem »na delo in domov« iz dneva v dan, iz leta v leto, če ne bi gledal z odprtimi očmi okoli sebe. Kaj kmalu je spoznal, kako jih izkoriščajo ljudje, ki so si za smešno nizke vsote pridobili pravice izkoriščati pohorske granitne sklade in dobijo prav na njihov račun velike dobičke. Z očenom sta razširjala med kamnarji propagandni material, ki sta ga pridobila iz doline, tudi besed nista štedila. To je bilo dovolj, da sta ostala brez službe. Potem so organizirali kamnoseško zadrugo, ki se je kljub pritisku lastnikov velikih kamnolomov obdržala tja do vojne. Pohorski kamnoseki, med njimi tovariš Skerlovnik, ki je bil tudi član te zadruge, so tedaj spoznali, da je le s složno borbo mogoče doseči uspehe.

Delo je prekalilo pohorske kamnarje in njihovo geslo je bilo »borba in sloga«, ko so pridreli na Pohorje prvi fašisti. Tudi tovariš Skerlovnik ni pomišljal. Leta 1944. je organiziral in pripravil prvi napad na Ribnico, v kateri so se vgnedili fašisti. Potem je vseskozi delal kot sekretar okraja. Leta 1944 je odšel preko Drave na Kozjak in prav na severni meji uspešno vodil delo do osvoboditve.

Od leta 1945 dalje je tovariš Skerlovnik izvrševal odgovorne naloge na kmetstvu v Marenbergu, v Prevaljah, let 1948 pa ga je ljudstvo izvolilo za tajnika okrajnega ljudskega odbora. Za

to odgovorno delo je tovariš Skerlovnik zadolžen še danes, ko ga je Osvobodilna fronta predlagala za kandidata Zveznega sveta.

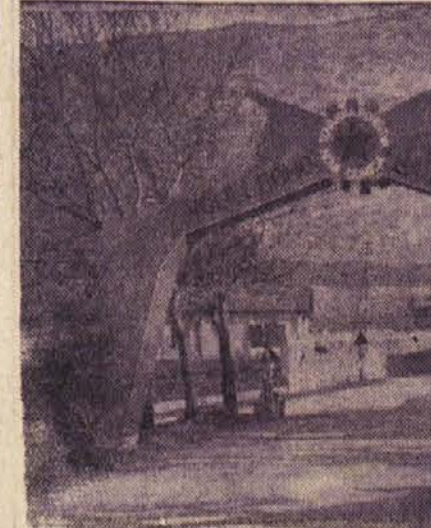
Kot tajnik okraja je tovariš Skerlovnik sodeloval pri izvrševanju najrazličnejših nalog. Mnogo ur je prebil med kmeti in govoril z njimi o zadrukah. Stopil je med brigadirje brigad, ki so sekale les v pohorskih gozdovih. Prej brigada ni izpolnjevala plana, po prihodu tovariša Skerlovnika ga je daleč presegl. Nerad govori o svojih uspehih, toda odkril jih je nehot. Ljudje ga poznajo širom okraja in ga spoštujejo. »Kako pa v šoli?« — »Prej sem klesal pohorski granit, sedaj klesem sebo, da bom lažje gradil« — je odvrnil tovariš Skerlovnik.

HUM V BRDIH PRED VOLITVAMI

Kako se pripravljajo? Kako potekajo zadnji dnevi pred volitvami v Brdih? Vinogradi so polni ljudi, okopavajo, prevezujejo, drugi zopet orjejo majhne njive, kjer bodo posejali oves, deteljo in podobno za najnujnejšo potrebo. Krompir tudi že sadijo. Ze rano sončno vreme in razcveteli sadovnjaki marelic in breskev, dajejo pokrajini svečan izgled, toda kljub temu postavljajo slavaloke, izobešajo zastave in parole. Vseповsod se pripravljajo na volitve, dotakati jih hočejo čim lepše.

Hum je vasica nedaleč od Kojškega. Kot v večini vasi v Brdih imajo tudi tu kmečko obdelovalno zadrugo; zadrugniki se bavijo predvsem z vinogradništvom in sadjarstvom, drugih pridelkov pa je le za prvo silo. S predsednikom zadruge tov. Jožetom Stokolcem, ki je kandidat za padnega dela goriskega okraja eva po kosilu sedla na klop pod razcvetelo marelico; preko, kakor s enogom posutega, sadovnjaka je bil lep razgled po vseh Brdih, povsod bele vase in iznad njih zvoniki.

Sedaj je v zadrugo vključeno skoraj pol vasi, prav pred kratkim sta se vključili še dve gospodarstvi. Zadruga ima zelo velike uspehe, čeprav je majhna, to pa je predvsem zaslug zadrugnikov, ki vlagajo vse sile v svoje delo. Res, da je površina vinogradov (12 ha) v primeri z nekaterimi zadrugami v Brdih, razmeroma majhna,

Dan za dnem je po Primorski več slavalokov na čast volitev

vendar je treba na tej površini tudi delati, da se doseže čim višji hektarski donos, posebno zato ker so bili vinogradi med vojno zapušteni.

Sadovnjakov imajo okrog 5 ha, tu rastejo predvsem češnje, marelice in drugo. Da je zadruga lani uspešno delala, je dokaz, da so proizvodni plan v celoti izvršili in so zadrugniki zaslužili po 125 din za etorilni dan. Vsak zadrugnik je opravil lani okrog 300 delovnih dni, žene pa 100 do 150 dni. Na letnem običnem zboru so 15% dohodkov določili v razne fonde, od tega največ v socialni fond.

Kar se tiče organizacije dela je zelo dobra — imajo eno brigado, ki je razdeljena v 6 skupin, to razdelitev so izvedli predvsem na podlagi delovne sposobnosti posameznih zadrugnikov.

Tudi živinoreji posevčajo precej pozornosti. Lani so adaptirali 3 hleve; letos pa bodo še enega za 15 molznih krav ter bodo zgradili hlev za 40 pračev. Lani so zgradili tudi silos za tropine in leseno lopo za orodje. To so uspehi v preteklem letu. Za letos pa imajo še mnogo načrtov. Pri zadrugnem domu, ki bo še letos dokončno opremljen, bodo v naslednjih letih zgradili vinsko klet, moderen goveji hlev in skladišče. Začeli bodo z ovcerejo, zato bo treba napraviti tudi ovčarnik.

Veliko delo jih čaka pri preurejevanju vinogradov, toda to delo gre počasi, več

let, kajti sicer bi trpela proizvodnja vina. V zadrugi bi potrebovali tudi čebele, saj igrajo važno vlogo pri dvigu sadne proizvodnje. Sedanje število panjev namreč ne zadosta.

Sedaj povsod hite z delom v vinogrdih. V Humu pravijo, da bodo do srede maja končali z okopavanjem in prevezovanjem, potem pa so češnje na vrsti... Mnogo dela jih čaka, a zadrugniki pravijo: »Če emo lani plan izpolnili, ga bomo tudi letos, čeprav je večji.«

Sonce se je že nagibalo, ko sem jo po cesti mahnil proti Vrhovljam in Olovam. Povsod polno življenja, po cesti srečujem zagorele ljudi, ki se vračajo z dela. Na robu v Vrhovljah sem za trenutek postal. Prvi delavci na vodovodu iz Olov že delajo. Na visoki hiši je bil poleg obledellega napis: »Tukaj je Jugoslavija« nalepljen nov napis: »V nedeljo 26. marca vi na volitve!«

Več pozornosti krajevnim ljudskim odborom

Ze lani so bili primeri da v posameznih ljudskih odborih niso dobivali voljeni člani ter administrativni uslužbenci svojih rednih osebnih prejemkov. Vzroki so bili različni. Eden glavnih vzrokov je bil v tem, da krajevni ljudski odbori niso v zadostni meri skrbeli za pravočasen in pravičen dotok proračunskih sredstev. Na drugi strani so povzročili OLO z zavlačevanjem izplačila udeležbe krajevnih ljudskih odborov na pobranih dohodkih višjih proračunov marešije zasto v izplačilu tudi po več mesecev. Ni pa bila posledica nezadostnega zbiranja in razporejanja dohodkov samo zasto pri izplačilu plač, ampak eo se zaradi tega kopičili tudi neporavnani računi za materialne izdatke.

Druga ovira pri izplačilu osebnih prejemkov je bila tudi v nezadostnem poznavanju finančnih predpisov ter v nezadostnem poznavanju likvidacije osebnih prejemkov pri uslužbencih krajevnih ljudskih odborov. Naloga okrajnega ljudskega odbora bi bila torej, da pouči uslužbence krajevnih ljudskih odborov kako likvidirajo plače. Taka krivda zadene n. pr. Okrajni ljudski odbor Soštanj. Posledica nepoznavanja finančnih predpisov ter uvedbe o izplačilu plač delavcem in nameščencem je povzročila, da so voljeni

oziroma ko volivec predloži potrdilo o vpisu v volivnem imeniku, ga volivni odbor najprej vpiše v seznam glasovalcev. Nato predsednik ali eden izmed članov volivnega odbora razloži volivcu način glasovanja.

Glasuje se dvakrat, najprej s prvo kroglico za kandidata za Zvezni svet, nato pa z drugo kroglico za listo za Svet narodov.

Ko predsednik izroči volivcu prvo kroglico, jo ta stisne v roko in gre s tako zaprto roko najprej k mizi, ki je na ca za Zvezni svet. Zraven na isti mizi levi strani volivnega odbora. Na njej stoji kot prva skrinjica tieta, ki pripada kandidatu za Zvezni svet in je na njej objavljena kandidatura ljudskega poslanc za Zvezni svet. Zraven na isti mizi (na desni strani prve skrinjice) stoji skrinjica brez liste. Volivec seže z roko najprej v prvo, nato pa v drugo skrinjico in izpusti kroglico v eno izmed njiju, kakor želi glasovati. Ko potegne roko iz skrinjice brez liste, jo pred vsemi odpre, da se vidi, da ni zadržal kroglice.

Ko je tako glasoval za kandidata za Zvezni svet, se volivec vrne k mizi volivnega odbora.

Tu prejme drugo kroglico, jo stisne v roko in gre k mizi, ki je na desni strani volivnega odbora. Na njej stoji najprej skrinjica, ki pripada listi Sveta narodov in je na skrinjici ta lista s poslanskimi kandidati za Svet narodov pripeta. Zraven (na desni strani te skrinjice) na isti mizi stoji skrinjica brez liste. Volivec na enak način seže z roko po vrsti v obe skrinjici, spusti kroglico v eno izmed njiju, in nato spet pokaže odprto roko. Tako je glasoval za listo za Svet narodov.

Ko je volivec s tem glasovanje zaključil, mora oditi z volišča (volivnega posloplja in volišča).

III.
Na volišču, to je na dvorišču, na hodniku in v glasovalni sobi, morata vladati mir in red. Za to skrbi predsednik volivnega odbora s pomočjo ostalih članov odbora.

Nihče ne sme priti na volišče z nevarnim orodjem ali orožjem, izvemžl Narodna milica, če predsednik volivnega odbora zahteva njeno pomoč za zaščito reda in mira.

Pri volitvah mora biti zamakčena tajnost glasovanja. Kdor na kakršni način prekrši tajnost glasovanja, stori kaznivno dejanje, ki ga obravnava sodišče.

Dejanje enake vrste zagreši, kdor fizično napade ali razžalji volivni odbor ali kakor koli ovira njegovo delo.

Upravno bo kaznovan, kdor bi se pri glasovanju nedostojno vedel, ali kdor potem, ko je glasoval oziroma ko se ugotovi, da ni vpisan v volivni izpisek, na opomin predsednika volivnega odbora ne bi hotel oditi z volišča, — ali kdor bi na dan volitev, dan prej ali po volitvah točil ali drugače dajal alkoholne pijače.

Če bi kdo kršil tajnost glasovanja, se nepristojno obnašal na volišču ali kakor koli oviral delo volivnega odbora, ima predsednik pravico, da ga z volišča dđ odstraniti s silo, zlasti če bi se navodilom predsednika upiral in ne bi hotel mirno oditi z volišča.

Važno opozorilo glede volitev

1. Opozarjamo vse krajevne, mestne (rajonske) ljudske odbore, da morajo po 14. členu zakona o volitvah poslancev za Ljudsko skupščino FLRJ tri dni pred dnem volitev razglasiti prepoved vsakršnega točenja ali kakršnega koli drugačnega dajanja alkoholnih pijač na dan volitev, na dan pred volitvami in na dan po volitvah.

2. Krajevni, mestni (rajonski) ljudski odbori so dolžni volivnim odborom nuditi vso pomoč pri zavarovanju volišč (46. in 64. člen zakona o volitvah).

3. Volišča so odprta od 7. ure zjutraj do 19. ure zvečer nepretrgoma in volivni odbori ne morejo zaključiti z volitvami prej, čeprav bi vsi volivci, vpisani v izpisek iz volivnega imenika za to volišče, že glasovali. Možnost je namreč, da glasuje državljan, ki ima potrdilo o vpisu v volivni imenik, iz kakega drugega kraja na tem volišču.

4. Ponovno opozarjamo vse državljane, da lahko volijo samo na volišču, kjer so vpisani v volivni imenik. V kolikor na dan volitev ne bodo v tem kraju, morajo dobiti potrdilo o vpisu v volivni imenik, ker sicer ne morejo glasovati.

Republiška volivna komisija

člani in uslužbenci krajevnih ljudskih odborov omenjenega okraja prejeli za več mesecev lanskega leta osebne prejemke šele v januarju leta 1950. S tem so prekoračili predvideni plan fonda plač v zvezi z gotovinskim planom ter obremenili proračun za leto 1950, medtem ko eo ostali v 1-1949 krediti neizprani. Taki primeri so se pojavili tudi pri izplačilu plač v zadrugah. Za uslužbence in člana krajevnih ljudskih odborov pa je tak postopek pomenil marsikje hude motnje pri rednem vzdrževanju družin uslužbencev.

Tako poslovanje in nezadostna kontrola okrajnih ljudskih odborov nad krajevnimi ljudskimi odbori povzroča da člani krajevnih ljudskih odborov, krajevni uslužbenci ter uslužbenci zadrug ne opravljajo svojih nalog popolnoma v redu, ker za svoje delo niso ob času plačani. Veak delavec in nameščenc mora sprejeti za svoje delo odgovarjajočo nagrado. Nedopustno je, da bi prejemali plače za več mesecev skupaj tudi zato, ker povzroča to motnje pri dinamičnem izvrševanju fonda plač ter gotovinskega plana. Nereditno plačevanje plač delavcem in nameščencem povzroča obremen neozrazmerja med kupnimi in blagovnimi fondii.

Dr. Bratko Krefti

Ob 70letnici predsednika slovenske Akademije znanosti in umelnosti dr. FRANCETA KIDRIČA

Pred sedemdesetimi leti se je dne 23. marca 1880. leta rodil v Radanski vasi pri Rogoški Slatini literarni zgodovinar prof. dr. France Kidrič.

Biti pri malem narodu literarni zgodovinar se ni bil niti pred 40 leti kdo ve kako hvaležen posej, zlasti če si moral na tem področju orati ledino, saj je naše literarno zgodovinarstvo pred Prijateljem in Kidričem predvsem bibliografsko in biografsko. Se to je bilo precej skopo, ker je prevladovala filološka smer. Ko sta si okrog 1908. leta mlada uradnika dunajske dvorne knjižnice Kidrič in Prijatelj razdelila področji svojih bodočih literarno-zgodovinskih in vzporedno s tem družbenih, političnih in splošno kulturno-zgodovinskih raziskovanj, kolikor so za vsestransko osvetljevanje literarnih, umetniških smeri in osebnosti potrebne, nista storila s tem le nekega v tisti dobi osebno drznega koraka, marveč je bila to naravnost individualno revolucionarna odločitev. Napovedala sta boj diletantizmu, lažem, »zmotam in prevaram za razne potrebe«, kakor ja naslovil Kidrič svoj bojeviti članek v »Naših zapiskih« 1909. leta.

Sklenila sta raziskati in obdelati slovensko književno-kulturno preteklost in jo tako osvetliti, da bi dom in svet spoznal naš resnični delež pri gradnji domače in evropske kulture. Profesor Kidrič je prevzel večstoletno dobo od početkov do revolucije 1948. leta, ki se vzpenja v tri vrhove: protestantska književnost, razsvetljenstvo in Prešeren. Rast in močnost tega našega kulturno-nacionalnega Triglava je z vso vnamo patriota, hkrati pa z gorečo resničoljubnostjo in natančnostjo naprednega znanstvenika za vselej in neomajno dokazal ravno dr. Kidrič. Njegova danes že legendarna natančnost in vestnost pri iskanju vseh, tudi najpodrobnejših dejstev in dogodkov ni mogla nastati le kot posledica znanstveniške strasti do podrobnosti, marveč ima svoj izvor tudi v splošni narodovi potrebi. V boju, ki smo ga bili, nam je bil vsak drobec dragocen. Literarni zgodovinar Kidrič je moral dokazati, da obstajamo kulturno-narodno že stoletja, čeprav so se tega skoraj tja do Prešerna zavedale le posamične naše glave, toda njih individualna kulturna zavest in delo zastopata v teh stoletjih vse naš tlačen narodni in ljudski kolektiv, ki doseže s Prešernovimi »Poezijami« tudi najvišje umetniške vrhove svetovnega formata. Zato je bilo potrebno zbrati vse, veliko in malo, zabeležiti in oceniti slednji drobec, vse odkrito, preverjeno in dogazano pa kot mozaik zbrati v zaključeno literarno-zgodovinsko podobo naše preteklosti. Ravno pri tem mozaičnem podabljanju se je izpričal dr. Kidrič za neprekosljivega mojstra. Oprjel se je najtežjega dela in se odločil za najnapornejšo metodo, ki ni zahtevala od njega le največje marljivosti in potrpežljivosti pri iskanju in brskanju, marveč prav tako silne bistrovidnosti analitika in sintetika.

Domačim malovernežem in tujim zlohotnim znalkovalcem je začel dokazovati, da smo bili, da smo in da zaradi trdnih kulturnih temeljev našega izročila tudi homo. S fanatičnim zbiranjem in raziskovanjem vsega še tako na videz malenkostnega, splošnega in osebnega, pozitivnega in negativnega, je upodabljal naš stoletni boj za bitje in nebitje, vsa naša dejanja in nehanja v duhovnem in materialnem svetu posebno glede na našo kulturno-literarno rast. Ni pisal ideološko-metodoloških člankov, iz studija in dela mu je sprti rasla podoba stanja in razvoja družbenih materialnih in idejnih gonil ali zavor, viškov in padcev, borbenosti in hlapčevstva, časti in sramot, osebnosti in pritlikavcev. Njegovo poglavitno ideološko in metodološko znanstveno gonilo in vodilo je bilo — odkrivati idejno in materialno resnico.

Ko je pred dobrimi štiridesetimi leti prevzel naše vso dobo od početkov do revolucije 1948. leta, brzkone niti on niti Prijatelj nista slutila, kaj vse še bo v teh malo znanih in temačnih blodnjakih naše preteklosti našel. Perspektiva, ki jo je imel Prijatelj pred seboj, je bila v primeri s Kidričem z izjemo Prešerna jasnejša pa tudi hvaležnejša. Doba od Prešernove smrti do Cankarja in Zupaničiča, ki sta v času razdelitve obdobja znanstvenih raziskovanj dveh mladih literarnih zgodovinarjev v zorno nadaljevala in zastopala Prešernovo in Levstikovo kulturno in umetniško izročilo, je stala bolj živo in bogateje pred zgodovinarjevimi očmi, kakor pa dolgo, večkrat mračna stoletja od početkov do Prešerna kljub Trubarju, Linhartu in Vodniku. Našo kulturno preteklost je bilo potrebno ne samo na novo osvetliti in oceniti, marveč v mnogih primerih šele marsikaj odkriti. Kar je bilo odkritij pred Kidričem, so bila mnoga ali omalovaževana ali pa tendenčno-rodoljubarsko in dnevno-politično izkoriščana v liberalne ali klerikalne svrhe našega klavnega malomeščanskega in meščanskega provincializma.

Izpeljati našo literarno zgodovino-pisje iz provincialnih zagat na svetovno cavan in s tem hkrati opozoriti na naše, resnične, objektivne literarne, kulturne in umetniške vrednote ter njim in svojemu narodu pomagati v boju za pravice, ki nam gredo, ni bila za literarnega zgodovinarja nič manjša naloga, kakor jo izvršuje napredni sociolog, čeprav se ta v prvi vrsti bori za pravice do pravičnejšega, naprednejšega in hitrejšega družbenega razvoja tako pri

svojem narodu, kakor človeške družbe sploh. Kidrič je moral odkrivati tudi naše progresivne družbene tokove v prvi vrsti iz kulturne nastave, saj sociološki zgodovinar ni mogel na prvi pogled ugotoviti v tistih stoletjih — razen kmečkih uporov — kakšnih posebnih politično-progresivnih vzponov, ker je pač naš narod bil le tlačansko ljudstvo, zatirano nacionalno in socialno. Naša ekonomska družbena osnova je bila bedna, toda med posebnosti zgodovinskega razvoja v takšnih okoliščinah sodi pomembnost kulturne nastave, čeprav se morda manifestira včasih le v delu posameznikov in v svoji dobi in družbi osamljenih pojavih. Na pomembno družbeno aktivnost kulturne nastave, ki jo slabi materialisti radi podcenjujejo, je večkrat opozarjal že Engels, pozneje pa Lenin.

Engels pravi: »... Politični, pravni, filozofski, religiozni, literarni, umetniški itd. razvoj je osnovan na ekonomskem. Toda vsi reagirajo drug na drugega in na ekonomsko osnovo. Ekonomska osnova kot vzrok ni le sama aktivna, vse drugo pa njena pasivna posledica, temveč je medsebojno učinkovanje na osnovi v poslednji stopnji se uveljavljajoče ekonomske nujnosti. ... S tem v zvezi je bedasta trditve ideologov; češ, ker odkramo različnim ideološkim sferam, ki so igrale v zgodovini kakšno vlogo, samostojni zgodovinski razvoj, jim tudi odrekamo vsako zgodovinsko učinkovitost. V tej trditvi je zapopadena prostiška nedialektična predstava o vzroku in učinku o dveh togih nasproti si stoječih tečajih, popolno spregledovanje medsebojnega učinkovanja; da kakšen zgodovinski moment, ko so ga razna druga dejstva, v končni osnovi ekonomska dejstva, postavila v življenje, sedaj tudi reagira, da zamore vplivati na svojo okolico in celo učinkovati nazaj na svoje lastne vzroke, na vse to pozabijo ti gospodje mnogokrat nimenoma.«

Kidrič je že znane pojave in osebnosti na novo raziskal, posamič in v skupnosti splošnega zgodovinskega razvoja, upošteval nasprotja in protislovja ter iz vsega tega v sintezi predočil resnična napredna in pozitivna dejanja in osebnosti. Ni le dokazal, kako tesno in nerazdružljivo je Prešeren človek in pesnik povezan z našimi in svetovnimi razmerami, kako raste njegov genij iz slovenske in slovanske ljudskosti in zlahtnega evropskega svetovljanstva, marveč je v isti meri zgovorno in z neizpodbitnimi dejstvi, z realistično-materialistično in racionalistično analizo in sintezo, izpričal našo vrhato in ne pritlikavo kulturnost že pred Prešernom, ki se je kot gejzir pognal iz nje. Vse to je izvršil profesor Kidrič za to obdobje s tolikšno znanstveno dognanostjo in jasnostjo, kakor nihče pred njim. Posrečilo se mu je to enkrat za vselej zaradi tega, ker se je otrešel vseh predsodkov prejšnjih pokolenj, ki so vrednotila našo literarno preteklost na eni strani biografsko in bibliografsko, na drugi pa rodoljubarsko-romantično in idealistično.

S Prijateljem sta prva pri nas raziskovala literarne pojave v sklopu splošnega družbenega in narodnega razvoja. Če je bil Prijatelj romantično-pozitivist, je bil Kidrič v začetku realist-pozitivist, ki se v zadnjih svojih delih razvija v smeri zgodovinskega materializma, kdor raziskuje kulturno in literarno zgodovino v njenem nastajanju in razvoju tako, da neustrašno odkriva tudi njena nasprotja in protislovja, ki kljub temu preidejo neke v svojstveno enotnost, ki se ji pravi narodova kultura, kdor se zaveda, da je kulturna nastava sicer osnovana v materialnih družbenih temeljih, da pa ne raste iz njih neposredno in mehanično, marveč tudi po velikih osebnostih, da zamore vplivati tudi na svoje izhodiščne osnove nazaj, tak zgodovinar se prej in trdneje dokoplje do resnice in prvih družbenega materialnega in duhovnega razvoja. Kidričev zgodovinski materializem kot nazor in

metoda raste postopoma in neposredno iz njegovih pozitivističnih in racionalističnih znanstvenih izsledkov, kakor raste iz njegovih odkritij in zaključkov naša literarno-zgodovinska resnica in njegova znanstveniška osebnost. S svojo naravnost biblijsko »Zgodovino slovenskega slovstva«, s svojim žal še nezaključenim »Prešernom« je enkrat za vselej dokazal, kako ni in ne more biti Prešernova genialna osebnost le od boga poslana naključnost, marveč da raste Prešeren človek in genij organsko tudi iz vseh, včasih skoraj res že nadčloveških naporov naše preteklosti, iz naše narodne, ljudske, družbene in človeške biti v preteklosti in njegovi sodobnosti.

Prvi med našimi literarnimi zgodovinarji je ustvaril s svojo razpravo »Primož Trubar« (Domovina, Celje 1908) njegov realistični, zgodovinsko-literarni in človeški, narodni in versko-reformatorski portret. Če je že našel za prve početke, za protestantsko dobo in katoliško protireformacijo marsikaj nabranega, čeprav včasih zmotno in tendenčno obravnavanega, je bistvo našega razsvetljenstva in njegovo veličino odkril in ovrednotil šele on. Zdi se, da sta se tu obravnavana snov in znanstvenikova intimna, v bistvu racionalistična osebnost, znašli v največji skladnosti. Izpričal je pravi pomen in ustvaril žive podobe razsvetljenskih osebnosti Linhart, Zoisa, Vodnika in dr., krona vsega pa je njegov »Dobrovski« (1939). Z zavestno sociološko-analitsko pronikavostjo je ugotovil družbeno-politično ozkost našega preroda, ko je zapisal: »Na rast gospodarske moči slovenskega kmeta so nekateri izmed preroditeljev pač mislili, a le malokdo bi se bil upal priznati, da je klic po revoluciji, ki naj iztrga kmeta iz fevdalnih spon, slovenskemu preporodu nujno potrebno geslo, če naj ima sploh resen smisel prizadevanje za regeneracijo in za večjo uveljavljanje tistega jezika, katerega enojlični nosilec je bil le slovenski vaščan.« (Prešeren st. VIII—IX.)

Kakor je bilo že pred petdesetimi leti potrebno očistiti naš politični Avgijev hlev, kar najzgovorneje pravi Cankarjeva komedija »Za narodov blagor«, je bilo isto potrebno na znanstvenem področju, če smo hoteli priti iz diletantizma v znanost, ki se je slovenskemu malomeščanu in meščanu zdela prav tako nepotrebna kakor prava umetnost. Zahteva po univerzi je morala biti podprta z resnim in kvalitetnim znanstvenim delom.

Profesor Kidrič je že kot mlad znanstvenik spoznal, da je le brezobzirna resnica v znanstvu tisto revolucionarno gibalo, ki tudi pomaga narodu in družbi do pospešenejšega razvoja v višjo stopnjo. V »Naših zapiskih« je 1909. leta zapisal: »Jez, da se smejo širiti v slovenski javnosti leto za letom napačne predstave, slovensko usposobljenost k znanstvenemu raziskovanju pa diskreditirati pred inorodci v časih, ko potrebujemo priznanja zrelosti za vseučilišče, vodi pero, ko piše opomni: *Rojaki, zajmite malce domorodnega usmiljenja in postanite nekoliko oprezniji!* ... Še premalo štejejo posamezne stroke resnih delavcev in že predolgo nam manjka *znanstvene kontrole* ... Brez ugovora prodaja par predrznežev bajke kot dokazano zgodovinsko resnico! ... Kdor si pa postavi tezo po željah sreča ali stranke, potem pa opazi le momente, ki govorijo za vzljubljeno tezo, a izpregleda vse, kar govori proti, ni resen delavec! In kdor *potoarja zgodovino*, da bi privabil v svoj *politični tabor mladino*, ima morda talent za širokovestnega političnega agitatorja, gotovo pa ne za znanstvenika! In kdor si ne da dopovedati, da si je treba vsak znanstveni moment, s katerim se hoče operirati, ogledati od raznih strani, nič škoda, če umolkne! In kdor ne zna drugega, nego nekritično ponavljati to, kar se prepisuje že desetletja, a še *pedno ni pojasnjeno*, Bog z njim! Da pretiram?! Pa se dajmo!»

Tako odločno ni pred Kidričem nastopil še noben slovenski znanstvenik. S svojim »Pa se dajmo« je kot znanstvenik, ki mu je in mora biti resnica glavni smoter, vrgel v imenu resnice rokavico v areno znanstvenega raziskavanja, prav tako pa v areno našega javnega življenja, saj vse njegovo nadštridesetletno delo zgovorno izpričuje, da je tako kot znanstvenik in človek zmeraj stal sredi življenja in se tudi odločno boril za svoje znanstveno, politično in svetovnonazorsko spoznanje. Zato ni nič čudnega, da se je belogardistični bes med okupacijo tako silno znašel nad njim, javno in zahrbtno.

S številnimi svojimi spisi in s predavanji na univerzi je prispeval k razbistritvi pojmov in vrednot v toliki meri, da so se že pred vojno jasno in odločno iz njih čutili tudi smerice za sodobnost in bodočnost, kar so nehoti tudi za časa okupacije v veliki meri priznavali nasprotniki osvobodilnega boja in naše revolucije v svojih javnih izpadih proti njemu.

Delo slavista-literarnega zgodovinarja je bilo ob Kidričevih početkih dvakrat težko, zlasti še, če si bil sin malega naroda. Svetovni znanstveni svet je upošteval in priznaval v prvi vrsti tiste razprave in področja slavistike, ki so bile napisane v nemškem jeziku. Tega za slaviste slovanskih narodov žaljivega stanja se je bilo treba otresti. To nalogo so si naložili Kidričevi vrstniki predvsem pri manjših slovanskih narodih. Ko so češki slavisti ustanovili »Casopis pro moderni filologiji«, je o tem problemu zapisal dr. Kidrič jasne in naravnost programatične besede, ki ne zavedajo le stroke same, marveč so pomembne tudi zaradi svojega nacionalno-borbene poudarka: »... Marsikaj naš znanstvenik je primoran oblačiti plod svojega truda v nemško obleko ... toda pozabiti se ne sme, da nam preostaja je ena pot, ako hočemo, da izgubi veljavo ponižujoč pregovor: slavica non legunter (slavistična dela, pisana v slovanskih jezikih, se ne bero. O. pr.), da razpravljamo vprašanja, ki jih nemški znanstveniki morajo poznati, ako hočemo biti na višku svoje stroke, v svojem jeziku.« (Veda 1912, str. 105.) Kvalitetnost znanstvenega dela slavistov malih slovanskih narodov, pisane v domačem jeziku, bo prisilila tudi nemške znanstvenike, da se bodo morali učiti slovanskih jezikov.

Kakovost in stvarnost izsledkov in zaključkov so bili prof. Kidriču ves čas neizprosni kategorični imperativ v njegovem znanstvenem delu. Da je nujno kreniti na nova pota in pravo literarno zgodovino pri nas šele ustvariti, je moral javno ponovno opozarjati, ko je bil že sredi boja zanjo. V kritiki Grafenauerjeve Zgodovine novejšega slovenskega slovstva je zapisal, da se »na Sloveskem o nalogi literarne zgodovine sploh in posebno še slovenske vse premalo razpravlja in da manjka

tudi za dobo od Pohlina do Prešerna podrobnih predstudies, odgovarjajočih modernemu pojmovanju literarno-zgodovinske stroke.« (Veda 1911, str. 105.) Profesor Kidrič ni ustvaril le tistih potrebnih predstudies, marveč je dal v svoji Zgodovini slovenskega slovstva (od začetkov do Zoisove smrti) tudi z vseh strani utemeljeno in trdno zgrajeno sintezo, ki ni le živa in barvita mozaično-granitna podoba ljudi in razmer, marveč je hkrati Kidričev idejni profil, ki za vselej poleg »Prešerna« in ostalih njegovih del priča, da se nam je v njem izoblikoval moderni napredni literarni zgodovinar, ki ga skupaj z dr. Prijateljem upravičeno štejejo med največje literarne zgodovinarje, kar jih pozna slavistika.

O metodi in idejnosti svojega znanstvenega dela ni neposredno veliko pisal, ker govori njegovo delo samo zanj, toda od časa do časa je vendarle rekel v polemiki tudi o njej kakšno besedo. »... Iščiči komponente, napravi črto in napiši sodbo, ki se ti po pretresu vseh momentov zdi pravilna. (LZ 1912 str. 566) ... Ne mislim, da sem nezmojljiv, tudi oni pogum imam, da lahko vsako svojo zmozo brez oklevanja priznam in popravim, a respekt sem imel že 1911. leta le pred argumenti, ne pa pred psokom, podtikanjem in demagoštvom. (LZ 1928, str. 566.) ... To je bila možata, hkrati pa bojevita izjava, ki je zelo značilna za Kidriča človeka in znanstvenika.

Ko je moral prevzeti na naši univerzi še stolico za komparativno književnost, je vzporedil z njo tudi svoja slovensiščna raziskovanja, kar je dalo njegovim izsledkom iz področja naše literarne zgodovine potrebni svetovni okvir. Kako so se naši samoraščiči tokovi spajali s svetovnimi, je najlepše dokazal s prvim delom svoje monografije o o Prešernu, nič manj pozornosti in priznanja pa ne zaslužijo njegove ugotovitve za protestantsko in razsvetljensko dobo, ki so nam šele po njegovi zgodovinski upodobitvi jasne in žive.

Iz vsega njegovega znanstvenega dela odzveva veliko spoznanje: da je bila pri malem, zatiranem narodu ravno knjiga, pisana v njegovem jeziku, čeprav sprva le prevod, nato tvorna predelava in naposled samobitna, tista duhovna in hkrati odločilna materialna sila, ki ga skozi stoletja ni ohranjala le pred uničenjem, marveč mu je podvojeno vračala tisto življenjsko silo, ki je sicer ves čas prvobitno, a skrito tlela v njegovem ljudstvu, da se je nekega dne vzdrnilo, zavedalo in naposled dvignilo glavo in pest — narodno, kulturno in socialno. K temu našemu razvoju v zadnjih štiridesetih letih je jubilatno izdatno prispeval, saj je bilo njegovo življenjsko geslo — pomagati s svojim delom do resnice in napredka. V preteklosti ni vedno žel priznanja za to. Zaradi znanstveniške in človeško-progresivne usmerjenosti so ga med okupacijo vlačili po ječah in internacijah. Smrt mu je bila stalno za petami.

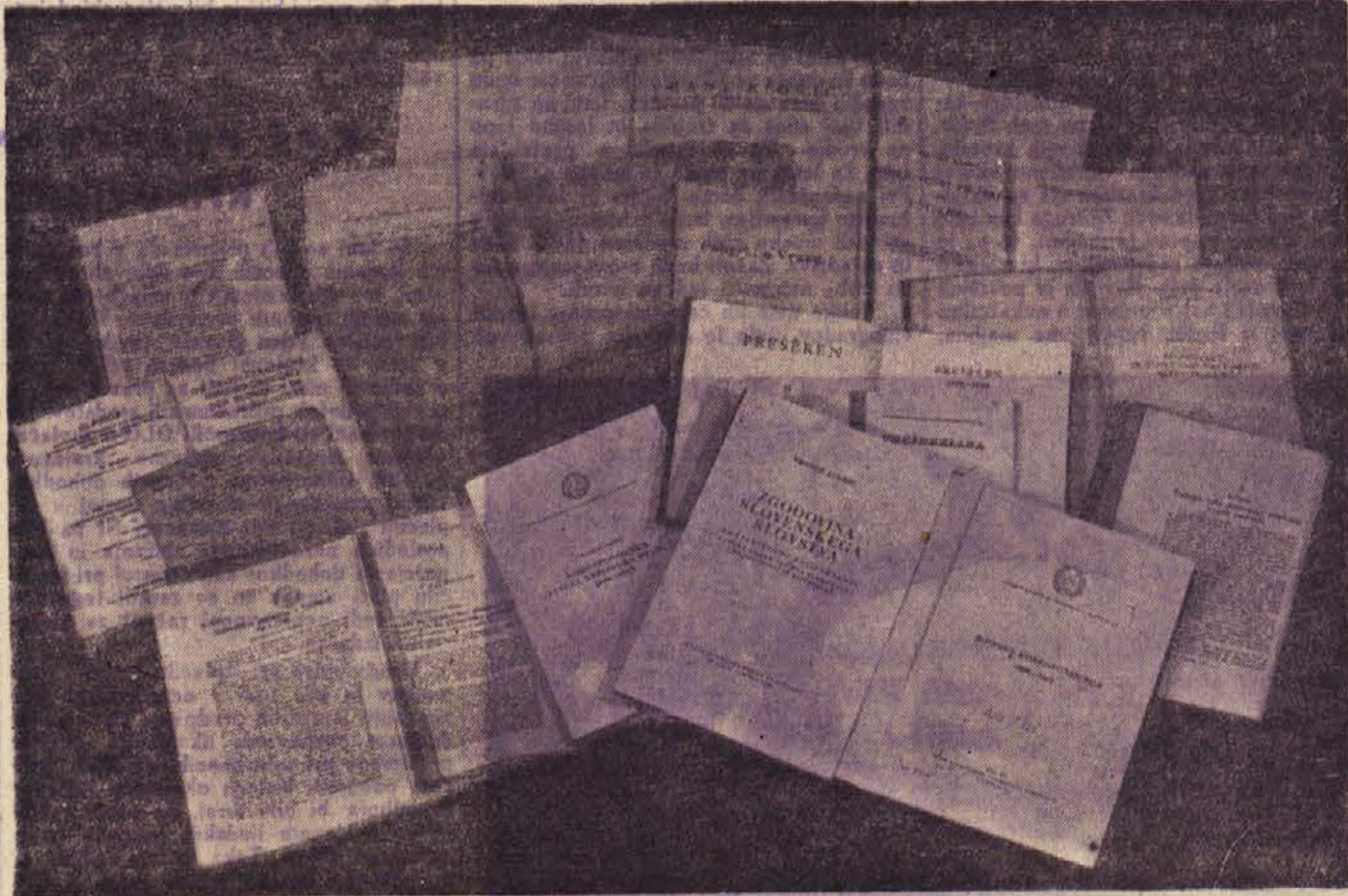
Šele osvobodjenje mu je prineslo splošno priznanje. Danes stoji na čelu naše najvišje znanstvene in umetniške ustanove. Ob sedemdesetletnici more s ponosom zreti na svoje ogromno življenjsko delo, ki je za našo literarno-zgodovinsko znanost neprecenljive in trajne vrednosti. Pokolenja naših bodočih literarnih zgodovinarjev bodo zmeraj črpala iz njega. V našo splošno narodno in kulturno zgodovino pa se je trdno zapisal kot znanstvenik in človek še zaradi tega, ker je tudi v najtežjih dneh stal trdno in samozavestno na strani ljudstva in njegove revolucije.

V BEOGRADU BODO ZGRADILI PAVILJON SREDNJEVESKIH FRESK

V ulici Carja Uroša bodo te dni pričeli graditi na površini 1000 kvadr. metrov paviljon srednjeveskikh fresk — prvo poslopje v Beogradu, ki bo služilo kot objekt za stalne razstave. Za zidavo paviljona je ministrstvo za znanost in kulturo FLRJ namenilo vsoto 10.000.000 dinarjev. Že v lanskem decembru so paviljon dogradili. Naši državljani si bodo lahko vsak dan ogledali v njegovih prostorih kopije fresk iz naših samostanov, ki so sedaj na razstavi srednjeveske umetnosti jugoslovanskih narodov v Parizu.

Načrt za novi paviljon je napravil direktor projektivnega zavoda IONO Beograda arhitekt Bogdan Ignjatović, čigar delo je bilo na ožjem natečaju najbolje ocenjeno. (Tanjug)

Del jubilentovih publikacij. Vseh njegovih knjig, razprav, člankov itd. je okoli 370.

Ali bodo Novi bloki res brez otroškega vrta?

Ce poudarjamo, da so otroške ustanove pogoj za vstop žena-mater v produkcijo, potem mislimo tudi na pobudo, ki naj jo dajejo množične organizacije za ustanavljanje otroških vrtcev in dečkih jasi, mislimo na pomoč in razumevanje organov, ki so odgovorni, da bodo otroci zaposlenih mater v času materine odsotnosti oskrbovani.

V Novih blokih ob Celovški cesti v Ljubljani pa temu ni tako. Pobuda, predlog in nasveti terenskih množičnih organizacij so bob ob steno. Se več: to kar štejejo frontne organizacije za koristno, nujno in potrebno, komisija zavoljo enega člana ovzre.

V Novih blokih stanuje že okrog 350 družin, v letošnjem letu pa se bo vselilo še okrog 150 družin. Javno je, da bi se moralo za naselje, ki bo imelo preko 2000 stanovalcev, brez dvoma misliti tudi na otroške ustanove. Ker pa je to zamujeno, si terenske množične organizacije že pol leta prizadevajo prikazati poverjenstvu za prisveto MLO oziroma referentu, ki je odgovoren za otroške vrtnice, kako prepovedati je ta otroška ustanova. Navzlic temu pa ni nič storjenega. Komisija je eier 5. novembra 1949 (koliko potov je eploh bilo, da se je komisija sestavila) ugotovila, da je otroški vrtec nujen potreben, dala je tudi predlog, naj bi se vrtec usta-

novil iz dveh stanovanj v bloku. Ni dvoma, da je tak predlog ne samo polovičarski, marveč tudi povsem neumesten: vrtec bi bil res le začasn, ko pa bi se v sosednja stanovanja vselile stranke, tudi povsem neprimeren.

Prav zato so terenske množične organizacije predlagale naj se preuredi stavbo v Brejčevi ulici v vrtnic. Poverjenstvo za stanovanjske zadeve MLO je že določilo stanovanja za doseganje stanovalce bodočega vrta, izvršilni odbor RLO II. je planiral potrebne investicije, stanovalci terena Novi bloki so se zavezali, da bodo nestrokovna deloma pa tudi strokovna dela izvršili sami, dobili so strokovnjaka, ki jim dela načrt za preureditev stavbe za vrtic, komisija si je že trikrat ogledala stavbo, zaradi referenta za predšolsko vzgojo otrok poverjenstva za prosveto MLO pa je zopet vse padlo v vodo.

Potrebno je podčrtati, da sta zdravnik in dva arhitekta, štela stavbo za primerno, da je izvršilni odbor RLO II. razumel potrebo in da sta se podpredsednik in tajnica RLO II. osebno zavzela za čimprejšnjo ustanovitve vrta.

Stanovalci Novih blokov se sprašujejo: mar tovarišica Kopačeva — odgovorni referent za predšolsko vzgojo otrok pri MLO — noče videti potrebe po otroškem vrtcu ali pa zavira ustanovitve vrta zato, ker se je sestala tretja komisija brez njene vednosti? Ali naj štejemo njene prepire z nekaterimi člani terenskega odbora OF, ker jih ni pritegnila v komisijo za dovolj tehten razlog, da se vrtec ne sme ustanoviti?

Mnenja smo, da pomeni zavlačevati ustanovitve otroškega vrta le otežkočati vzgojo otrok, hkrati pa zavirati odhod mater v produkcijo.

Kolektiv tovarne sadnih sokov je že drugič prejel prehodno zastavo

Celje, 22. marca.

Najboljši kolektiv prehranske industrije Slovenije Tovarna sadnih sokov v Celju je danes popoldne že drugič prejel visoko priznanje za dosegane uspehe v minulim letu. Podpredsednik planske komisije LRS ing. Ivo Klemenčič je izročil zbranim delavstvu prehodno zastavo, diplomu in denarno nagrado 55.000 dinarjev. Za njim je šestliti kolektivni glavni direktor prehranske industrije Danilo Bračič in pozval zbrane delavce, naj tudi povečane naloge letošnjega leta izpolnijo z istim poletom.

Direktor podjetja Rado Rotar je nato na kratko orisal borbo kolektiva za ponovno osvojitve zastave. V minulom gospodarskem letu je kolektiv v sadni sezoni predal 670 vagonov sadja brez kvarjenja in škode. V drugem polletju se je borba za plan zaradi zakasnele sadne sezone posebno zaostila. V juliju so proizvodni plan dosegli le s 33%, v avgustu pa s 31%. Te zaostanke so morali nadomestiti v zadnjih mesecih. S poizrtvovalnim delom vseh delavcev so septembrski plan preslegli za 25%, v oktobru za 83% in v novembru za 63%. S tem so izpolnili obljubo Centralnemu komiteju KPJ — letni plan je bil dosegan enajst dni pred praznikom republike. V tej bitki se je posebno izkazal ključavničarski oddelak s tov. Cvilkom na čelu, ki je skrajšal popravilo parnega kotla za polovico predvidenega časa. Izpolnitve plana je ogrožilo tudi pomanjkanje delovne sile. To vprašanje je kolektiv reševal s prostovoljnim delom, saj so opravili v minulim letu 947 ur, največ pri razkladanju vagonovskih poljških sadja. Storitveno dela je v drugem polletju porasla za povprečno 73%.

Kolektiv Tovarne sadnih sokov v Celju je na najboljši poti, da tudi v tretjem osvoji prehodno zastavo, saj so plan prvega kvartala že preslegli za 79%. V februarju so posebno visoko preslegli postavljene norme in je za poizrtvovalno delo 8 članov kolektiva večerj prejelo udarniške naslove. Trdno odločeni, da obdržijo visoko odlikovanje v trajni lasti, so delavci tega zaslužnega kolektiva napovedali vsem kolektivom svoje stroke trimesečno tekmovalno, ki se bo pričelo 1. aprila. Glavne točke tekmovalnega se nanašajo na predčasno izpolnitve plana prvega polletja in izboljšanje kvalitete proizvodov. Tekmovalne točke so obnem obveznosti, katere je kolektiv v resolucijah poslal Centralnemu komiteju KPJ in tovaršilu Titu. — P. J.

Priznanje državnemu posestvu Jeruzalem

V soboto so delavci Državnega posestva Jeruzalem svečano praznovali svojo veliko in pomembno zmago: osvojili so si prehodno zastavo in nazivi zaslužni kolektiv kmetijske stroke. Svečano razporeženi so se zbrali delavci pred poslopjem državnega posestva. Upravnik je orisal delo in uspehe kolektiva, ki se je vztrajno boril za izvršitev plana. Priporočil je, da brez norm ne bi bilo mogoče tega doseči. Nato je zastopnik GO ZSS izročil kolektivni prehodno zastavo, diplomu in nagrado 30.000 din. K doseženim uspehom so šestliti kolektivni zastopnik ministar za kmetijstvo LRS, zastopnik Oblastnega ljudskega odbora, sindikatov in zastopnik Oblastnega komiteta KPS. Kolektiv se je zvezal, da bo v vztrajnem delom obdržal zastavo v trajni lasti. Navzoči so se obvezali, da bodo zaključili volitve do osme ure. Cilebančki z DID-a so nastopili s pesmicami. Ob koncu so navzoči poslali pozdravne brzojavke CK KPJ in CK KPS ter ministru za kmetijstvo tov. Ing. Jožetu Levstiku.

Najboljše trgovsko podjetje

Maribor, 21. marca.

Kolektiv Mostnega trgovskega podjetja »Metrop« Maribor je 14. t. m. prejel prehodno zastavo in pohvalno diplomu kot najboljše podjetje trgovine na drobno v Jugoslaviji.

Podjetje ima vzorno organizirano nabavno sestavo. Blago nabavlja administrativnim putem po nabavljajih, ki so stalno na terenu. Naloga tega oddelka je, da skrbi za 100% urešenitve sklenjenih pogodb. Prav tako je v nabavnem oddelku urejen dotok vseh potrebnih listin, da blago po dostopu v skladišče dobi takoj prodajno ceno in se tako brez zamude stavi v prodajo.

V podjetju imajo strokovni svet, ki se sestane vsak dan sjutraj. Organizirana je tudi dnevna operativna evidenca, tako da imajo dnevno pregled nad stanjem zalog v skladišču, prodajalnah in od dneva prodaje po garantirani preskrbi. Stroški podjetja znašajo v procentih napram prometu samo 3,2%.

Podjetje pa skrbi tudi za strokovno izobrazbo svojih nastavlencev. Razno tečajje je obiskalo 60 nastavencev.

Kolektiv »Metrop« je ob priliki priznanja napovedal tekmovalno vsem detajlističnim trgovskim podjetjem v Jugoslaviji. Izvršili bodo plan blagovnega prometa po vrsti in kvaliteti ter ga preslegli najmanj za 10%. Reališne stroške bodo znižali za najmanj 0,85% uveljeli pa bodo tudi 100% ažurnost v knjigovodstvu. — B. P.

Občni zbor tekstilcev

Maribor, 21. marca.

Sindikalna podružnica mariborske tekstilne tovarne je po skupščini v 19 pododborih imela pred kratkim letno skupščino, ki se je sprejemala v mogočeno manifestacijo vsestranske aktivnosti tega delovnega kolektiva. Kljub velikim težavam je v preteklem letu kolektiv častno izpolnil zastavljene naloge. V drugi polovici leta pa je kot najboljši kolektiv tekstilne industrije v Jugoslaviji prejel od predsedstva vlade FLRJ prehodno zastavo in denarno nagrado skoraj milijon dinarjev.

Na skupščini je imel predsednik podružnice tov. Vodopivec programsko-politični referat pred drugim dotaknil tudi bližnjih volitev. Nato je tajnik sindikalne podružnice tov. Karel Rajniš prikazal delo podružnice na vseh področjih, razen na kulturno-prosvetnem sektorju. Doseženi so bili zavdanja vredni uspehi, zlasti v močnem tekmovalstvu za višjo storitveno izredno plodno je bilo tudi delo referenta za socialno zavarovanje. Referent je izrekel priznanje za vestno delo pododborom: sukančarne, tehničnih obratov, predlinice II in transportnih delavcev, grajal pa referenta za oddih in letovišča, ki je zakrivil, da je zapadlo po-mankljivosti v normah, tarifah, v delovni disciplini in prostovoljnem delu. Posebel je analitični uspehi mladinske organizacije v podjetju in ugotovil pomanjkljivo ideološko-politično delo med mladino. Za tov. Rajnišem je poročala o ideološko-političnem in kulturno-prosvetnem delu tov. Marija Križaj.

Diskusija je bila živahna, saj se je privajilo k besedi nad 30 diskutantov. Obravnali so najaktualnejša vprašanja in pokazali mnogo samokritičnosti. Med diskusijo je med drugim pozdravil skupščino tudi glavni direktor tekstilne industrije LRS tov. Janko Štrkelj ter perspektivno nakazal naloge, ki stoje pred novim upravnim odborom.

Nato je direktor podjetja tov. Mirko Golc poudaril revolucionarnost, ki jo je delovni kolektiv pokazal v zadnjem četrtletju preteklega leta, hkrati pa kategorično ugotovil, da bo kolektiv MTT tudi letošnje naloge častno izpolnil.

Na koncu so sprejeli konkretne sklepe za bodoče delo in izvolili nov upravni odbor. — k

LETOS BODO PO VSEJ DRŽAVI APNILI ZEMLJIŠČA

Z apnjenjem mnogih zemljišč v vseh naših ljudskih republikah je mogoče zelo izboljšati zemljo in povečati hektarski donos. To se je zlasti očitno pokazalo v Sloveniji, kjer so doslej delali poskuse v apnjenjem na največjih površinah. Lani so državna posestva, zadržaje in zasebniki v Sloveniji izboljševali zemljo na površini nad 9000 ha. Prve poskuse so začeli delati leta 1947., ko so apnili zemljišča v 17 okrajih.

Na poapnjenih tleh v Sloveniji je bil lani za 20 do 30% večji donos. V celjski okolici so na poapnjenih njivah pridelali za 20% več krompirja, za 15% koruze in za 20% več sladkorne pese. V murskosoboškem okraju se je donos sena na travniških, pognojnih z apnom, povečal za 82%, donos lucerne na njivah za 68% in rži za 30%. Letos bodo v Sloveniji poapnili okrog 13.000 ha zemljišč.

Letos bodo po vsej državi apnili zemljišča na mnogo večji površini kakor doslej. Računajo, da bodo izboljšali s apnom nad 24.000 ha zemlje. Kmetijski znanstveni zavodi bodo podprli to akcijo s sodelovanjem pedologov, ki bodo na podlagi pedoloških part evetovall, kje je primerno apnjenje. Republiška kmetijska ministristva bodo priredila kratke seminarje, da se bodo člani obdelovalnih zadrug, okrajni in oblastni referenti kmetijskih poverjenstev in agnometri seznanili z načinom apnjenja z naravnim apnenem in z odpadnim apnom.

NAŠA MEDICINSKA PROIZVODNJA

Devet delavcev in nameščencev tovarne zdravil „LEK“ v Ljubljani odlikovanih za svoje poizrtvovalno in pionirsko delo v medicinski proizvodnji

Z majhnim nezaupanjem so naši ljudje sprejemali in uživali zdravila, na katerih je v prvih letih po osvobodjenju pisalo, da so proizvod domače, slovenske tovarne zdravil „Lek“ v Ljubljani. Nekateri so zmajevali z glavo, češ kaj moremo ustvariti v teh stvareh sami, »Bayerjevi preparati, to pa to!« Ko pa so vendar poizkusili, saj je človeku zmeraj kaj narobe, so se morali ugotoviti, da naša zdravila nič ne zaostajajo za stariimi, preizkušeni zdravili e to ali ono staro »marko».

Led nezaupanja je bil prebit, naša, doma izdelana zdravila v vseh mogočih oblikah, so našla pot v vsako našo vas in po vsej naši domovini, nekateri preparati pa celo v širni svet.

In vendar: le redkokdo, ki drži skatlico »Lekovih« tabletk v rokah, ali ki

toči kapljico za kapljico iz drobne stekleničke in uživa blagodejne sirupe proti kašlju ali za okrepitev, prejema celo serijo za obstoj življenja prepotrebni injekciji, ve kaj o tej tovarni, re manj pa o poizrtvovalnem delu za našo domačo medicinsko proizvodnjo.

Delovni kolektiv tovarne »Lek« je ob koncu leta 1949. izvojeval dvojno zmago: izpolnil je letni proizvodni plan po vrednosti s 104% in trikratno povečal proizvodnjo iz leta 1945. V dveh svojih obratih — v Ljubljani in Mengšu — so delavci in delavke neumorno, pogosto celo vseh noči tekmovali med seboj, kdo bo več in boljše proizvedel. Nепrestano so se morali boriti z vsemi mogočimi objektivnimi težavami, kot so bile nabava surovin iz inozemstva, embalažni material, izdelava novih preparatov brez predhodne potrebne izkušnje itd. Pravo pionirsko delo, pri katerem so vstrajno in poizrtvovalno pomagali naši strokovnjaki, ki so prav tako za to delo žrtvovali mnogo noči. In tekeli je eter, polnile so se stotisočere stekleničke s kapljicami, zapirale ampule s predračuneno snovjo, izdelovale biemutove in živosrebne soli, razne tinkture in ekstrakte, milijoni tabletk in dražejev, razne vrste svečic in kapsul. Vse za izpolnitev petletnega plana.

Delovni kolektiv podjetja »Lek« je žel za svoje uspešno delo tudi priznanje z najvišjega mesta. Prezidišji Ljudske skupščine FLRJ je s svojim ukazom odlikoval z redom dela III. stopnje šefe pogonov tov. ing. Marijana Škofiča in Bruna Lešana, z medaljo dela pa tov. Marjetko Škafar, Božo Čarliča, Marijo Drašler, Marijo Meglič, Francko Kepec, Ivana Lazarja in Slavka Grlica. B. V.

Tudi v šoštanjskem okraju ni šlo brez napak pri odkupu

Okrajne odkupne ekipe, ki so bile te dni na terenu v šoštanjskem okraju, so odkrile precej napak pri odmeri obvezne oddaje. Značilni je zlasti primer krajevnega ljudskega odbora v Radmirju; decembra so poslali iz Radmirja na okraj dva dopisa s podpisami vseh odbornikov. V dopisih so zatrjevali, da ne morejo odkupiti niti kilograma fižola. Zdej pa je okrajna ekipa že v prvih dneh odkupila 600 kg fižola.

V Ravnah je tajnik krajevnega odbora pokazal neprimeren sinovski ljubezen; njegova mati ima 7,7 ha obdelovalne zemlje, vendar pa ni oddala žita in raznih drugih pridelkov. Kmetom v Ravnah se je zdelo, da morajo imeti zato enake pravice kakor tajnikova mati.

V Skalah pri Velenju pa je krajevni ljudski odbor pri določanju obvezne oddaje žita izpustil tri velike kmete. Kmet Arlič je sodeloval pri razdeljevanju odkupnega plana in je tako dosegel, da so ga »prostili« oddaje. — V Ljubiji in Mozirju niso obdelali dovolj zemlje, da bi jim ne bilo treba oddati pridelkov. V Ljubiji bi morali oddati 1200 kg fižola, medtem ko je krajevni odbor menil, da ga ni mogoče odkupiti več kakor 500 kg. Zdej pa je odkupna ekipa plan z lahkoto izpolnila. Trdili so tudi, da ni živine. Ekipa

pa je odkupila 32 glav goveje živine (17.000 kg). Na množičnem sestanku v Ljubiji so mali kmetje odobrvali ukrepe proti špekulantom.

Na področju mozirskega krajevnega ljudskega odbora so odkrili zatajene orne površine in ugotovili so, da so se kmetje skušali izmuzniti oddaji s setvijo krme.

Primeri iz Ljubije, Lepe njive, Raven in Mozirja pričajo, da so nekateri odborniki krajevni ljudskih odborov skušali ščititi velike kmete. Mali kmetje pa so se šele ob tej priliki začeli bolj zavediti, da je treba špekulante in njihove zaščitnike razkrinkavati na množičnih sestankih.

Steklarna v Rogški Slatini izpolnila četrtletni plan

Rog. Slatina, 22. marca.

Včeraj je steklarna v Rogški Slatini izpolnila četrtletni proizvodni plan. S tem je steklarna uresnila glavno točko tekmovalnega, ki ga je napovedala steklarna v Hrastniku v čast volitve. Delovni kolektiv steklarne pa proslavila še eno zmago: dvignil je kakovost izdelkov na tako visoko, kakršne ni naše steklarstvo še nikoli doseglo. Lični izdelki, ki predstavljajo našo državo v tujini, so ponos in dokaz ustvarjalne sile tega kolektiva. — F. B.

Solski prostori morajo služiti le šoli

Resolucija tretjega plenarnega zasedanja OK KPJ o nalogah v solstvu jasno pravi, da je za doseglo kvalitetenega punkta med drugim tudi nujno posebno uporabljati solska polja za solsko delo. Tuga pa v marsikaterem kraju še vedno ni.

V Fokovcih se je septembra preteklega leta naselila Narodna milica v šolsko stanovanje učitelja. Čeprav je posredovalo že več za to merodajnih forumov, stvar še vedno ni rešena. Ob Pesnici si je Narodna milica v šolski kleti uredila spozor za razgrajevanje in pilanje. Primer ne bi navajali, saj je solski kolektiv že napravil s pokaže nam, kaj se lahko še vse zgodi s šolskim prostorom, ako za šolo ne skrbi partijska organizacija z macedonimi organizacijami in ljudsko oblastjo. V Hotizi v lendavskem okraju se je naselila v šolske prostore krajevna krojaška delavnica. V dornavsko zgradbo za prosvetne delavce se je nameraval vseliti KLO a svojim matičnim uradom, češ saj sta sola in nastanek zgradbe njegova last. V poslopju mariborskega učiteljskega, ki je šet italik preneseno, da uporabljajo že kabinete za učilnice, se je moral nastaniti profesor s sedemčlansko družino, ker nima drugega stanovanja.

Skrb za stanovanja prosvetnih delavcev je pri nekaterih stanovanjih uredil še slaba. Razna zgoraj navedena primera bi navredli za ilustracijo tudi učiteljski par iz Lendave, ki tri mesece ni mogel nastopiti službe, ker ni dobil stanovanja, nosečo učiteljico iz Selnice, ki živi tri kilometre oddaljena od šole v neprimerem stanovanju, in učiteljico v

Skrb za mater in otroka

DID v Lendavi preskrbuje danes nad 60 otrok v starosti od 3 do 7 let. Ko bi ne primanjkovalo prostorov, bi bilo tu še nad 80 otrok. Starši imajo pri tem le majhne stroške, saj plačajo za otroka mesečno le od 100 do 300 din, pri tem pa se obdržijo otrokovo nakazilo. Hrana je zelo dobra in izdatna in znaša povprečno dnevno do 3100 kalorij. Sadja, zelenjave, mleka in ostalega dobijo stroci kolikor bodo. Vzgojiteljici Klara Dobošič in Krista Bazjak ter ostalo osebje v domu si prizadevajo, da so otroci s vsem preskrbljeni in da so pravilno vzgajajo. DID vodi že od vsega začetka tov. Marta Benko, ki zasluži za svoje predano delo lakrešno priznanje.

Podjetja in ustanove pa bi se morale pozanimati tudi za druge otroške ustanove kakor na pr. otroške igralne in otroške restavracije. V Lendavi je že mnogo žena, ki bi se vključile v proizvodnjo, ko bi imele kam oddati svoje otroke. Take imamo v samem mestu delovno sile, ki je ne moremo izkoristiti. — F. N.

ENO LETO ZA NEPOŠTENOST

Gor. Radgona, 23. marca. 20 letni Karl Kirbiš iz Sv. Lenarta v Slovgoricah je bil uslužben v poslovalnici Koteks v Gorah Radgona. V času svojega uslužbovanja si je na neupravičen način prisvajal namiz in podoklade, jih odgovaral kmetom in drugim potrošnikom ter sivi pri prodajal na lastno pest. Varnostni organi so to početje izsledili in našli pri preiskavi na njegovem stanovanju zalogo usnja in podplatov. Okrajno sodišče je obsodilo Kirbiša na eno leto prisilnega dela. — R.

80 novih frontovcev

Dol. Lendava, 22. marca. Lendavski frontovci se pripravljajo na volitve v znamenju živahnih tekmovalno in okrasive mesta. Že prednji teden so prišli na trg okrasni okna iz lesbe, instavili silke naših vodilnih mož itd. Posamezni rajoni v Lendavi so si napovedali medsebojno tekmovalno za čim boljše kvedbo volitev in okrasitve volišč. Tekmovalnja so si napovedala tudi posamezna volišča med seboj. V predvolivnem času se je vključilo v OF 80 novih članov. Lendavčani so sklenili, da morajo biti pri teh volitvah prvi v okraju.

Povečanje zmgljivosti elektrarne v Trepčih

Zmogljivost stare elektrarne v Zvezanu pri Trepčih ni ustrezala več velikim potrebam rudnika in topilnice v Trepčih. Izpolnitve proizvodnega plana v rudniku je bila odvisna od pravočasnega povečanja elektrarne.

Zato je delavski svet na svojem prvem seestanku sprejel pomembne sklepe, da bo pravočasno začel obratovati novi parni kotel v elektrarni. Sklenili so, da mora biti kotel že 1. marca v obratu. S preureditvijo elektrarne je zdaj rudniku zagotovljeno dovolj električne energije. S. S.

ENAJST LADIJ LINIJSKE PLOVBNE ODPLULO DO KONCA MARCA IZ RESKE LUKE V TUJINO

Po prospektu Jadranske pomorske agencije je določeno, da bo do konca tega meseca odplulo iz reske Luke na potovanje 11 domačih in tujih oceanskih linijskih ladij. V soboto je odplula motorna ladja »Titograd« v Beyruth in Aleksandrijo. Parnik »Zužemberk« odpluje v Turčijo. V ponedeljek (20. t. m.) je odplul parnik »Podgora« ki vozi na progi Reska—Severna Evropa.

Skrb ljudske oblasti za delovnega človeka. Zdravilišče za kostno tuberkulozo v Biogradu

